

Izhaja ob 4. zjutraj.

Štane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 98

Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 404

Podružnici: Maribor, Barvarova ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku: zavoda: Ljub-
ljana št. 11.845 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 7. julija.

Iz Beograda in Zagreba prihajajo da-
nes alarmantne vesti. Mi jih beležimo,
ne da bi mogli v trenutku oceniti toč-
nost vseh. A to je sigurno: vlada gospo-
da Uzunovića, koalicija radikalov in
radičevcev se lomi na vseh straneh ter
se nahaja tik pred razpadom. Voditelja
obeh skupin hitita na Bled, da bi kroni
vsak po svoje predstavila situacijo; gos-
pod Uzunović je bil danes, g. Radić bo
menda jutri v avdicijci. Kakor vse ka-
že ne gre več za očuvanje današnje si-
tuacije, temveč za ustvaritev nove
kombinacije, glede katere se projekti
dosedanjih zaveznikov ne strinjajo več.

Položaj vseh iz današnjimi sklepi
HSS in izjavami njenega predsednika
postal nevzdržen. Radić je dal izreči ne-
zaupnico dvema zastopnikoma svoje
lastne stranke v vladi, ministra Nikića
pa celo izključiti iz HSS, kar znači za-
htevo po takojšnji njegovi demisiji. Ra-
dić smatra, da radikal Simonović ne
more biti več minister, kar znači žaljiv
ultimatum zavezniški stranki in pre-
sedniku vlade. On zahteva sklicanje
Narodne skupščine, ki je bila na zahte-
vo vlade odložena in insinuirala vladi,
da sama sebe desavuirala. Radić postavlja
v ospredje odobritev zakona o agrar-
nih odnosih v Dalmaciji v smislu na-
črta HSS, ki ga z njim koalirana radi-
kalska stranka in njeni ministri soglasno
odklanjajo. V normalnih razmerah bi
morala biti v trenutku, ko to pišemo,
konsekvenca Radićevega afronta že iz-
peljana in demisija Uzunovićeve vlade
že gotova stvar.

Toda v Beogradu je medtem v pol-
nem teku velika protiakcija, ki se samo
radi tega še ne pojavlja na političnem
bojišču, ker očividno še ni s svojim
delom povsem gotova. Pred našimi oči
se godi politični čudež, da se oni ra-
dikalski krogi, ki so dosedaj obeleževali
kot jedro svoje protipariškeve politike
svoj sporazumaški program, z vso vno-
mo pripravljajo na razbitje koalicije z
Radićem. A še čudovitejša se glasi ute-
meljitev, da so dognane tajne zveze Ra-
dića s Pašićem. Znova se citira nedavni,
medlo demantirani Pernarjev izrek, da
smatra Radić stabilizacijo položaja za
mogočo le v sporazumu s Pašićem.

Radićeve intrige in pa dejstvo, da se
bliža povratek N. Pašića, so naglne
radikalne centumnaše k naglim in od-
ločilnim ukrepom. Njihov načrt je oči-
vidno ta, da se pripravi nadomestna
vladna kombinacija in tudi izvede,
predno bi imela na eni strani Radić, na
drugi strani Pašić časa in prilike, da
nastopita s svojimi akcijami, katerih
konture postajajo vedno bolj vidne.
Zatruje se, da je zasnovatelj in izvrše-
valec tega načrta minister Maksimović,
ki bi hotel s sestavo nove vlade poteg-
niti na svojo stran večino radikalne
stranke in definitivno potisniti Pašića v
ozadje, istočasno pa postati neodvisen
od Radića. Zato so se zadnje dni forsir-
ali razgovori z davidovičevci in so do-
speli že tako daleč, da je smatrati po-
ganjanja za zaključena. Manjka jim le še
službeni pečat. Maksimovićeve kombi-
nacije je torej vlada radikalov in da-
vidovičevcev, v kateri bi sodelovala tudi
hrvatska grupa dr. Nikića, a ki bi isto-
časno iskala svoje ojačenje pri Ljubi
Jovanoviću in Svet. Pribeževcu ...

Načrt je pripravljen, a njegova izve-
ba je riskantna in opasna stvar. Naj-
boljši dokaz za to je pač dejstvo, da
se minister Ninčić, ki je preje bil vo-
dila oseba v protipariškevi akciji, te
kombinacije ne udeležuje ter se vrača
— k Pašiću. Maksimovićeve listi ga že
ljuto napadajo in njegov portfelj je od-
dan. kakor pravijo — Lazi Markoviću.
Težko je povedati, kako se bo si-
tuacija v prihodnjih urah razvila. Eno je
gotovo: notranja gnoloba današnjega re-
žima RR je končno razjedla koalicijo
radikalov in radičevcev in Jugoslavija
je postavljena pred kategorični impera-
tiv, da korenito prečisti laž in neodkrit-
osrčnost, ki sta njen nacionalni pro-
gram in s tem njen napredek spravila
v tako opasnost. Zdravila pa ne pri-
nesejo razne polovičarske kombinacije,
ki že po svojem bistvu ne morejo biti
drugače nego enodnevni provizoriji,
temveč le odločen preokret k jasni črti
narodnega in državnega edinstva ter
smotranejšega gospodarskega dela.

Angleško sredozemsko brodovje v splitski luki

Split, 7. julija. r. Danes je priplulo v
Split angleško sredozemsko brodovje, ki
steje več desetih velikih in manjših bojnih
ladij. Brodovje se nahaja pod poveljstvom
viceadmirala sira Mihaela Hodgesa. Za bi-
vanja angleškega brodovja v Splitu so do-
ločene velike svečanosti. Vršili se bodo
oficijski medsebojni poseti, admiralji in
poveljniki angleškega brodovja napravijo
izlete na Marjan, v Solin, Trogir, na Kila,
Omisi, občina jim priredi svečan diné. Vrš-
le se bodo tudi waterpolo tekme in nogo-
metne tekme med našim in angleškim mo-
štvom. Angleško brodovje ostane v Splitu
do 15. t. m.

Senzacionalne vesti o predstojećem padcu režima

Koalicija preživlja svoje zadnje dni. — Paralelna akcija Ra-
dića in Pašića. — Protiakcija Bože Maksimovića. — Pogajanja za
novo vlado z davidovičevci že končana? — Razkol med Nin-
čičem in Maksimovićem.

Beograd, 7. julija p. Današnji dan je bil v
Beogradu brez vidnih političnih dogodkov,
dosegel pa je kulminacijo v zakulisni borbi.
Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da je ka-
tastrofa današnje vlade neizbežna in da da-
našnja vladna koalicija preživlja svoje zad-
nje dni. Dasi je še vedno vse odvisno od
uspeha misije Uzunovića na Bledu in od av-
dicijce St. Radića, se vendar smatra kot
gotova stvar, da bo koalicija RR v nekate-
rih dneh razpadla, najbrže prej, nego se
misli. Do tega trenutka se ne more točno
reči, na katerem vprašanju se bo kriza de-
jansko izjavila. Izključuje dr. Nikić iz HSS
je samo detalj, ki bo pospešil dogodek. Skle-
pi, katere je danes sprejel klub HSS, bodo
tudi igrali veliko vlogo pri pospešitvi raz-
pada koalicije. Nekateri politiki trde, da ni
izključeno, da je Uzunović že danes napo-
vedal kralju ostavko vlade. Značilno je, da
se širi verzija, da akcija za strmožavljenje
Uzunovićeve vlade vodita sporazumno Pa-
šić in Radić. Njuna tendenca je, da vržeta
vlado Uzunovića, kateremu je uspelo, da je
odstranjen iz vlade Stjepan Radić in Pašić.
Glavni jima je, da vlada pade, ter da potem
plava vsak kakor more. Napad St. Radića
na ministra Simonovića, prononsiranega pa-
šičevca, se tolmači samo kot spretno maski-
ranje njunega sporazuma.

Skupina okoli Uzunovića, ali bolje rečeno
skupina okoli Bože Maksimovića, ki je naj-
večja avtoriteta današnje vlade, je bila o tej
nameri obveščena. Za njih je jasno, da v
slučaju padca vlade obstoji največja opa-
nost, da se zopet poljavi kot odločujoči fak-
tor — Pašić, kar bi za mnoge člane dana-
šnje vlade pomenilo politično smrt, pred-
vsem pa za g. Maksimovića. Zato se je ta
skupina z energijo prišla protiakcije. G.
Maksimović je stopil v kontakt z Davidovi-
čevimi demokrati, odnosno točneje rečeno,
z njihovo skupino, ki jo vodijo Šumenković,
Miović in Grof. Preko njih se je po današ-
njih informacijah le dobilo obveščeno tro-
gov dosegljivo populu sporazum, tako, da bi
službeni razgovori bili samo še formalnost.
Nocoj se je govorilo, da so se pobotali tudi
glede razdelitve portfeljev. Po tej kombi-
naciji bi namesto radičevcev vstopili v
vlado davidovičevci, najbrže tudi muslima-
ni, Davidovičevci bi dobili tri mandate, spa-
hovi dva, iz vlade pa bi imeli odposliti trije
prononsirani pašičevci in sleer ministri Gju-
ričić, Simonović in dr. Slavko Miletić. Po-
skošali bodo da vstopi v vlado i skupina
Ljube Jovanovića ter se dela tudi kombi-
nacija z dr. Nikićem in njegovo grupo. Vstop
v vlado nameravajo ponuditi tudi samostoj-

nim demokratom. Kombinacija naj bi bila v
trenutku, ko izbruhne kriza že gotova.

Verzija o koaliciji radikalov in davidovi-
čevcev ter njihovih ožjih zaveznikov je iz-
zvala živahne komentarje. Predvsem nihče
resno ne veruje v dolgotrajnost take kombi-
nacije, tudi ako bi se ustvarila, ker je
znatno antagonizem med radikali in davidovi-
čevci. Pašičevci čutijo, da je kombinacija
največ naperjena proti njim. Zato se tudi
oni najbolj protivijo. Po informacijah, katere
je nocoj dobil od njih vaš dopisnik, so zve-
čer dobili pismo od Pašića, v katerem Pa-
šić naznanja, da je popolnoma zdrav in se
more v kratkem povrniti v Beograd. Ako
pride do nove koalicije, pravijo pašičevci,
da se je bati da pride v radikalni stranki
sami do katastrofe, do velikega razkola ra-
dikalskega kluba v dva sovražna tabora.
Jutrišnji dan ima po zatrdilu mnogih politič-
nih pristojnih velika iznenadenja v razvoju
političnih dogodkov. Težišče situacije je na
Bledu, kjer se nahajata Uzunović in Radić.

Zvečer se je v nekaterih političnih kro-
gih naglašalo, da je dr. Ninčić, minister za
zunanje stvari, ki je prej užival posebno
protekcijo, svojo pozicijo izgubil in da ga
je Boža Maksimović popolnoma potisnil na
stran. Značilno je, da nocojšnja nova šte-
vilka »Političnega glasnika«, organa mini-
stra za notranje stvari, odkrito napada mi-
nistra dr. Ninčića ter na plimskih prinosa
karikature dr. Ninčića, ki prosi Pašića za
odpuščenje. V članku »Tajnost nekega pre-
okreta« objavljajo, da je bil Ninčić prej eden
od glavnih protivnikov Pašića ter da ima
on glavno zaslugo na tem, da je bil šef ra-
dikalne stranke odstranjen iz vlade. Ninčić
je to delal, ker je pričakoval, da se bo nje-
mu poveril mandat, da zameni Pašića. Pa-
de Pašičevci pa je Ninčića razočaral, ker
je ta mandat dobil Uzunović in kar je naj-
težje za njega, s pristankom Pašičevim.
Razočaranje Ninčićevo se je pretvorilo v
strah, ker se je čutil kot glavni krivec, da
mu Pašić ne bo ostal dolžan. Dr. Ninčić se
je ustrašil akcije pašičevcev proti njemu in
sedaj za hrbtno drugih članov vlade dela
na to, da se Pašić vrne v vlado, nadeja-
joč se, da mu bo odpustil in da ga bo zo-
pet sprejel v vlado.

Kakor doznava vaš dopisnik, je v novi
kombinaciji določen za ministra zunanjih
stvari dr. Laza Marković. Davidovičevci v
intimnih razgovorih z novinarji priznavajo,
da je zelo mogoča koalicija z radikali, da
pa vztrajajo pri tem, da radikali sprejme-
jo njihove pogoje glede rešitve gospodar-
ske krize in glede pobijanja korupcije ...

Avdicijca ministrskega predsednika na Bledu

G. Uzunović eno uro pri kralju. — Nagli povratek v Beograd.
Sestanek s Stj. Radićem v Ljubljani?

Zagreb, 7. julija. r. Z jutranjim beo-
gradskim brzovlakom je dospel v Za-
greb min. predsednik g. Uzunović. Z
njim sta se pripeljala ministri Šibenik
in Pavle Radić, ki je z avtomobilom
tako odšel k Stjepanu Radiću, od kate-
rega je prinesel g. Uzunoviću na kolo-
dvor veliko kuverto s sporočili pre-
sednika HSS. Po kratki konferenci s
P. Radićem je min. predsednik nadalje-
val svojo pot. Minister Šibenik je ostal
v Zagrebu.

Bled, 7. julija. d. Z opoldanskim ljub-
ljanskim vlakom je prišel min. pre-
sednik g. Uzunović v Lesce, odkoder
se je v avtomobilu peljal na Bled, kjer
se je nastanil v Park hotelu. Ob 3. po-
poldne je bil sprejet pri kralju v avdi-
cijci, katera je trajala eno uro. Po av-

dijenci je bil g. Uzunović zelo rezer-
viran, a v očividno resnem razpolo-
ženju. Tekom popoldneva se je opeto-
vano telefonsko razgovarjal z Zagre-
bom in Beogradom. Rezultat razgovor-
ov je bil, da se je ministrski predsed-
nik, ki je po lastnih izjavah v Zagrebu
nameraval ostati na Bledu tudi še jutri,
odločil se takoj vrniti v prestolico. Že
ob 9. zvečer se je min. predsednik od-
peljal v Lesce, kjer prenočuje v svojem
salonskem vozu ter se jutri zjutraj z
monakoskim brzovlakom vrača v
Beograd.

Zvečer se je v okolici g. Uzunovića
govorilo, da ni izključeno, da se jutri
zjutraj sestane v Ljubljani s Stjepanom
Radićem, ki je nocoj odpotoval iz Za-
greba na Bled.

Beogradska policija toži podpredsednika beogradske občine pred sodiščem

Beograd, 7. julija. r. Kakor znano, je pod-
predsednik beogradske občine Miloš Bobić
objavil v listih dve spomenici, poslani kra-
lju in min. predsedniku, v katerih trdi, da
je na nedeljskem radikalnem shodu v ho-
telu »Slavija«, na katerem so se radikali
med seboj stegli, povzročila nered policija,
ki je zborovanje tudi na surov in nezako-
nit način razgnala. Sedaj objavlja uprava
(policajska direkcija) mesta Beograda izja-
vo, da je zastopnik policijske oblasti odre-
dil, ko je videl na shodu nered in tudi ne-
kaj ranjenih, sklicatelju shoda, naj zboro-
vanje zaključi, kar je tudi storil. Ker se je
pretep nadaljeval, je pustil nato zastopnik
policije dvorano s silo izprazniti. Uprava
mesta Beograda izjavlja končno, da je za
žalitve in obrekovanja napram njenim or-
ganom vložila proti Bobiću tožbo na sodi-
šču prve stopnje.

Vsak Slovenec mora biti član „Vodnikove družbe“

Francoska pomorska obramba

Pariz, 7. julija. d. Zbornica je na svoji
včerajšnji seji s 415 proti 145 glasovom
sprejela pomorski program za leto 1926/27.
Gradbeni program predvideva eno križar-
ko, dva rušilca torpedov, sedem torpe-
dovk ter več podmornic in pomožnih ladij.
Vse te nove vojne ladje bodo stale 916 mi-
lijonov frankov.

Odstop tržaškega občinskega sveta

Rim, 7. julija. d. Osrednja fašistovska
stranka je uvedla preiskavo o razmerah v
občinski upravi tržaški. Vsled tega so pred
par dnevi odstopili fašistovski občinski
svetniki. V pondeljek so odstopili še ostali
člani občinskega sveta, ki je bil izvoljen
leta 1922. in ki ima razen gotovega števila
nasprotnikov fašistovskega režima tudi raz-
meroma močno skupino komunistov.

Upor pariških najemnikov

Pariz, 7. julija. s. Več tisoč najemnikov
je sklenilo včeraj na zborovanju, da kon-
cem tega meseca ne bo plačalo najemnine.
Najemniki zahtevajo ukinitve novega sta-
novanjskega zakona, ki ga je pred kratkim
odobrila zbornica.

Nov preokret Radićeve taktike

Na včerajšnji seji kluba HSS je dal Radić izključiti ministra Ni-
kića in več poslancev iz stranke, izrekel nezaupnico ministru
Šuperini, zahteval demisijo ministra Simonovića ter je postavil
vrsto ultimativnih zahtev. — Danes je Radić na Bledu v avdi-
cijci.

Zagreb, 7. julija. n. Danes se je vršila
v palači Seljačkoga doma seja Hrvat-
skega seljaškega kluba, ki je bila pro-
glašena za strogo tajno. Zato še niso
znane vse podrobnosti in tudi ne vsi
sklepi. V glavnem je potekla seja ta-
ko-le:

Prisotnih je bilo 45 poslancev HSS,
med njimi ministri Pucelj in Šibenik.
Minister Nikić ni prišel, minister Šupe-
rina se nahaja v Pragi. Sejo, ki ji je
predsedoval Pavle Radić, je otvoril
Stjepan Radić z obširnimi poročili o
političnem položaju. Radić je obtožil mi-
nistrskega predsednika Uzunovića, da
ga je prevaral, ko je navzlic svoji ob-
ljubi, da bo parlament zasedal naprej,
dal Narodno skupščino odgoditi. Pri tem
ne sme ostati in parlament je treba skli-
cati čim prej. Ostro je napadel radi-
kale, da sabotirajo donošenje zakona o
agrarnih prilikah v Dalmaciji. To je va-
žnejše nego nettunske konvencije. Ako
vlada ne pristane na nujno rešitev tega
agrarnega zakona, potem je koalicija z
radikali brez pomena. Kot glavnega so-
vražnika Hrvatov v vladi je Radić pro-
glasil ministra soc. politike Simonovi-
ća. On zahteva izločitev g. Simonovića
iz kabineta. Razpravljajo o razmerah
v HSS je pohvalil Puclja in Šibenika,
izrekel najostrejšo grajo ministru Šupe-
rini, ki je šel celo v Prago na zlet gos-
poskih Sokolov, ministra Nikića pa je
proglasil za izdajico, proti kateremu je
treba takoj nastopiti z najostrejšimi
ukrepi. Ministrstvo Šuperine in Nikića
HSS ne more smatrati za svoje. Danes
se ne ve, kdo ima glavno besedo v ra-
dikalni stranki ali Pašić ali Uzunović.

To je treba razčistiti, da bo HSS vedela
s kom ima posla in s kom se naj razgo-
varja! Tudi ni znano, kdo razpolaga z
milijardami v naši državi. Zdi se, da je
to general Pera Živković (komandant
kraljevske garde, ki ga gotovi krogi na-
zivljajo šefa »bele roke«).

Nato je Pavle Radić prečital slede-
či predlog:

»Ker naša tovariša ministra Šupe-
rina in Nikić že dalj časa vodita svo-
jo posebno politiko, protivno politiki
kluba in stranke HSS in ker je ves
hrvatski narod to politiko obsodil kot
škodljivo za nas Hrvate in za vso
državo, ker ruši temelje narodnega
sporazuma, namreč medsebojno
iskrenost in enakopravnost obeh
zdrženih strank današnje parlemen-
tarne večine, klub HSS izreka dr.
Nikiću svoje nezaupanje ter skle-
ne, da ta čas prestane biti njegov
član.«

Od 44 poslancev jih je 42 glasovalo
za ta predlog, med njimi tudi ministra

Akcija za stabilizacijo francoske valute

Vtis Caillauxovega ekspozēja. — Zanimiva debata v zbornici.
Ugoden potek londonskih pogajanj. — Zakaj Amerika ni prista-
la na varnostno klavzulo.

Pariz, 7. julija. brezž. Finančni minist-
er Caillaux je v današnjem delu svojega ek-
spozēja izjavil, da je stabilizacija valute edino
mogoča s pomočjo stroge varnostne celokop-
nega naroda. Vlada bo reducirala vse nepo-
trebne izdatke ter bo zahtevala polnomoč-
no. Tozadevni zakonski načrt bo v kratkem
predložen zbornici. Caillaux je nadalje iz-
javil, da je vsa Evropa zainteresirana na
stabilizaciji francoskega franka. Svoj ek-
spoz je zaključil s predlogom, naj se zbor-
nica odloži, da more vlada pokazati svojo
sposobnost, ako ji zbornica izreče svoje za-
upanje. Centrum in levica sta vzela z ve-
likim odobravanjem na znanje ministrov
ekspozé.

Pariz, 7. julija. s. Programatični govor fi-
nančnega ministra Caillauxa je napravil v
časopisju desnice in levice izborni vtis. Niti
zaželjena polnomočja niso zadela na kak
omembe vreden ugovor. Zdi se, da želijo
samo, da je treba ta polnomočja natančno
opisati, ker bi sicer lahko nudila podlago
za diktaturo.

Pariz, 7. julija. s. Zbornica je razpravla-
la danes o splošni vladni politiki. Poslanec
Francin Bouillon je kritiziral delo delega-
tov pri washingtonski pogodbi, ki so pustili
vprašanje dolgov nerešeno. Posebno je kri-
tiziral pogajanja poslanika Berangerja, ki
je bil najbolj nesposoben zastopnik. Mini-
strski predsednik Briand je izjavil, da go-
vori poslanec Bouillon brez točnih podat-
kov, ki jih bo vlada te dni predložila od-
boru za zunanje zadeve.

Poslanec Louis Marin je hotel vedeti, ali
tvorijo podlago debate dogovori med Mel-
lom in Berangerjem. Ministrski predsednik
Briand je izjavil, da pristane na bistven
del načrta strokovnjakov, da brez ureditve
dolgov stabilizacija valute ni mogoča. Po-
godba z ameriško vlado je element proble-
ma. Briand je dostavil, da so pogajanja z
Anglijo tik pred zaključkom.

Pariz, 7. julija. s. V Anglijo odposlani
ataše je dosegel z angleškim zakladnim
kanclerjem že dalekosežen sporazum v po-
ganjanjih o dolgovih.

Pariz, 7. julija. k. Bivši finančni minister
Loucheur je izjavil uredniku lista »Liberté«
med drugim, da zahteva Amerika samo iz

Pucelj in Šibenik, odtegnila pa sta se
glasovanju posl. Lončarević in
Klaić. Predsednik Pavle Radić je
vprašal Lončarevića in Klaića, ali nju-
no postopanje pomeni, da se solidari-
zirata z dr. Nikićem. Ta dva sta prit-
dila in odšla iz seje. Klub je sklenil, da
sta tudi onadva izključena iz stranke.
Nadalje je bilo sklenjeno, da se pozo-
vejo tudi odsotni poslanci Čaldarević,
Preka, Znidarić in Bašmaga, naj se iz-
javijo.

Pavle Radić je proglasil, da je dr.
Nikić izključen iz kluba.

Nato je ponovno govoril Stjepan Ra-
dić. Povdaril je, da je HSS zahtevala
od vlade, da se takoj ukine obznana.
Ako se to ne zgodi, bo klub HSS radi
tega napravil vprašanje. Vlada se mora
odločiti že na prvi seji ministrskega
sveta.

Nato sta podala kratka poročila še
ministra Pucelj in Šibenik, nakar je na
predlog posl. Matijevega bil sprejet
sklep, ki zahteva skorajšnje sklicanje
parlamenta, najkasneje pa v avgustu.

Po seji je član predsedstva HSS dr.
Maček izjavil vašemu dopisniku, da je
dr. Nikić izključen radi svojega razoro-
nega dela in ker ignorira vodstvo stran-
ke. Lončarević in Klaić sta se izjavila
solidarnim z dr. Nikićem, dočim se po-
slanec Bašmaga je od prej ne smatra
več kot član kluba. Držanje ministra
Šuperine, ki je v Pragi, in posl. Čal-
darevića še ni povsem jasno. Radićev-
ski klub bo napravil vprašanje radi
agrara v Dalmaciji. Dr. Nikić ne more
biti več predstavnik stranke v vladi.

Izključena poslanca Klaić in Lončare-
vić ostro grajata postopanje Radića in
njegovih trabantov v vodstvu stranke
ter povdarjata, da so vsi poslanci sma-
trali, da je spor med Nikićem in Šupe-
rino na eni strani in med vodstvom
stranke na drugi strani likvidiran s
kompromisom z dne 15. aprila. Klaić je
na današnji seji vprašal Radića, iz ka-
terih razlogov se izključuje dr. Nikić,
ko je bil spor likvidiran 15. aprila in on
s svojimi tovariši zopet sprejet v klub.
Radić na to ni mogel dati odgovora za-
to, ker dr. Nikić po 15. aprilu ni storil
ničesar takega, kar bi se protivilo po-
litiki stranke.

Zvečer je poslanec Toma Kovačević,
nekdanji predsednik takozvanega kluba
nikičevcev, poslal pismo Stjepanu
Radiću, v katerem pravi, da radi postop-
anja na današnji seji kluba in radi iz-
ključitve dr. Nikića izstopa iz Radićeve
stranke.

Stjepan Radić se je ob 11. ponoči
odpeljal na Bled.

Italijanska trgovinska bilanca pasivna

Rim, 7. julija (brežž.) Po uradnih poroči-
lih je italijanska trgovinska bilanca za do-
bo prvih petih mesecev močno pasivna.
Uvoz je znašal v tej dobi 12 milijard lir in
prekaša izvoz za celih šest milijard in pol
lir.

Vprašanje grških beguncev

London, 7. julija (brežž.) Finančni odbor
Društva narodov je pred kratkim razpravljal
o vprašanju grških beguncev in je obenem
sklenil, da se zadeva preloži na septembers-
ko zasedanje. Trenotno živi v Grčiji 1 mi-
lijon 400.000 beguncev, od teh je naseljenih
po mestih in na deželi s pomočjo begunske
komisije 622.000. Komisija ni mogla radi po-
manjkanja sredstev nadaljevati s svojim de-
lom.

Komisija predlaga, da se dovoli grški vla-
di 5 milijonov funtov posojila, da se zgradi-
jo potrebna bivališča in nastani okrog 25
tisoč družin.

Neuspeh ameriške prohibicije

Berlin, 7. julija. s. »Lokalanzeiger« poro-
ča iz Newyorka, da je general Andrew, ki
je prevzel vodstvo prohibicijske vojne, od-
stopil. General je nedavno izjavil, da bo
zapustil svoje mesto v onem trenutku, ko
bo spoznal, da je prohibicijski zakon ne-
izvedljiv.

K balkanskemu paktu

Iz raznih virov prihajajo zadnji časi, ki govorijo o obnovi in pospešenju pogajanj za sklep balkanskega garancijskega pakta. Grški vnani minister Rufos se je izrazil te dni v intervjuju z atenskim dopisnikom berlinske »Vossische Zeitung« o tem problemu in je dejal, da je jugoslovenska vlada baš zadnje dni izrekla svojo pripravljenost, skleniti z Grčijo garancijski pakt, ki naj bi slično kot nemško-francoski porenski pakt izključeval možnost vojaškega napada od ene ali druge strani. Ta pakt naj bo ena izmed pogodb, kakor jih mislija skleniti tako Grčija kot Jugoslavija s svojimi sosedi. Dalje je dejal Rufos, da je Jugoslavija popolnoma izpremenila svojo politiko, zakaj doslej je odklanjala misel balkanskega pakta.

Ako so Rufosove besede reproducirane točno, tedaj se je gospod izrazil zelo netočno. Zakaj naš vnani minister se ni nikdar izrazil zoper idejo balkanskega pakta, marveč jo je akceptiral, toda naglašajoč, da je treba najprej urediti viseča vprašanja med balkanskimi državami, kar bi šele omogočilo stabilnost političnih odnosov na Balkanu ter s tem tudi garancijskega pakta.

Ureditev vseh vprašanj pa je baš sedaj stopila znova v aktualen štadij. Pogajanja radi Soluna, oziroma naše cone v njem ter ugodne železniške zveze do nje so se znova intenzivneje pričela, in sicer ob priliki junjskega zasedanja Sveta Društva narodov. Poročila iz češkega vira pravijo, da je posredoval rumunski poslanik Langa-Rasca-nu pri atenski vladi, da se pogajanja obnovijo in čim prej ugodno zaključijo. To se je zgodilo in dne zadnjega junija in 1. julija sta se sestala v Solunu sam predsednik grške republike general Pangalos in naš atenski poslanik Gavrilović ter sta imela več daljših razgovorov, obšla skupno grško in jugoslovensko svobodno cono, kakor je Gavrilović s Pangalosom na vojni ladji odpoval v Atene. O rezultatih teh pogajanj se ni izdalo nikakoli uradno poročilo, listi samo kombinirajo, da so glavne difference med obema stališči na sledeče: V predsedstvo komisije za jugoslovensko cono v Solunu naj po grški zahtevi člana imenuje Društvo narodov, po jugoslovenski Francija; za ladje, ki pridejo v jugoslovensko cono, ni treba nikake grške kontrole, Grki pa jo zahtevajo, češ da se sicer krši grška suverenost; kraljevina SHS zahteva, da se železniški vozovi koncentrirajo in formirajo v jugoslovenski coni, kjer se izvrši tudi plombaranje. Grki pristajajo na naše stališče glede plombaranja, zahtevajo pa, da se vlaki koncentrirajo in formirajo na solunski železniški postaji.

Iz navedenega je razvidno, da se stvar z našo cono v Solunu še vedno ni uredila; kljub Rufosovim izjavam lahko za gotovo trdimo, da se ne more obnoviti zavezniška pogodba z Grčijo, dokler se ta zadeva ne uredi. S tem pa je povedano tudi, kako je glede balkanskega garancijskega pakta.

»Prager Presse« je posvetila 2. julija uvodnik bodočemu »južnemu paktu« in v njem se izraža zelo optimistično. Naglašajo, da imata Rumunija in Jugoslavija povsem slične interese napram Bolgariji ter izraža svoje zadovoljstvo, da je Bolgarska pri Zvezi dobila dovoljenje za begunsko posojilo. Misli, da bo z begunskim posojilom, ki bo dalo materialno rešitev emigracijskega problema, likvidirano definitivno tudi vprašanje komitske akcije in vsega, kar je s tem v zvezi. Mi samo želimo, da bi bil češki optimizem upravičen, da bi bila primerna garancija v dobri kontroli glede porabe sredstev, ki jih dobi Bolgarija od zapada na razpolago. Sicer je pa znano, da se Čehi vedno trudijo, da dosežejo izboljšanje odnosov med nami in Bolgari in da z veseljem pozdravijo vsako možnost, ki se pokaže, kako priti do medsebojnega sporazuma. Če pa je teza, da pomeni begunsko posojilo pogoj in osnovo za zblizanje med Bolgarijo in Rumunijo ter Jugoslavijo, pravilna, bo pokazala lahko že bližnja bodočnost.

Na Bledu so vse države Male antante naglasile svojo pripravljenost, sprejeti tudi Madžarsko v tesnejše zveze. Na tej strani tedaj ne more biti ovire, da ne bi tudi Madžarska pristopila k balkanskemu, oziroma južnemu paktu. Ta pa naj bi obsegal tudi Turčijo, ki je še vedno vsaj deloma balkanska država. Češki list pa piše tudi o nujnosti, da pristopi k temu paktu i — Italija, ki ima svoje interese v vzhodnem Sredozemskem morju, ima v posesti Dodekanez in je sklenila razne pogodbe tako z Jugoslavijo kot z Rumunijo. — No, mi se prav nič ne udajamo iluzijam, kako je treba sprejeti italijansko sodelovanje v balkanskem paktu, sodelovanje sile, ki neprestano naglašajo svojo kolonialno misijo in imperialistično ekspanzivnost; sprejem Italije v okvir balkanskega pakta bi pomenil nedvomno izrazito predominantnost rimske politike v področju Balkana. Za nas pa mora veljati geslo: Balkan — Balkanec.

Bolgarski vpad v Rumunijo

Bukarešta, 7. julija. p. Petdeset bolgarskih komitejev obojestransko s puškami in bombami, je vdrla na rumunsko ozemlje ter popolnoma oropalo mesto Santul. V boju je bilo ranjenih več obojestransko. V boju je padel tudi rumunski šef policije.

Ali je Jugoslavija vazalna država?

Kako se italijanski poslanik nekaznovano vmešava v naše notranje razmere.

Zagreb, 7. julija. Pod tem naslovom objavlja »Riječ« naslednje informacije iz Beograda: »Da se italijanski poslanik general Bodrero meša v posle naše države, da po nalogu svoje vlade ali po svoji inicijativi postavlja pogosto naši vladi take zahteve, ki bi se morale s stališča suverenosti naše države a limine odkloniti, sluti že davno vsa naša javnost na podlagi mnogih odredb in korakov naše vlade. Sedaj vam morem javiti dva potoma mene popolnoma ugotovljena slučaja takega neobičajnega postopanja italijanskega poslanika.

1.) Nekako pred mesecem dni je zahtevalo italijansko poslanstvo od zunanjega ministrstva, naj izpostavi razpust ljubljanske organizacije Orjuna. Zdi se, da naša vlada ni znala najti v onem času neposrednega povoda za tak postopek, da bi ga vsaj nekoliko mogla opravičiti pred javnostjo. Zato ni mogla takoj zadovoljiti italijanski zahtevi. Zdi se torej, da je bil spopad policije z Orjuno na Vidovdan v Ljubljani z ozirom na to kakor iskan. Zato so se tudi takoj raznesli iz vladnih krogov glasovi, da bo ljubljanska Orjuna razpuščena, dasi pri znanem incidentu slučajno ljubljanska organizacija ni bila ničesar kriva, ker so bili pri spopadu udeleženi beograjski in vojvodinski Orjunasi.

2.) Pred početkom razprave v Narodni skupščini o konvencijah z Italijo so poročali naši listi, da g. Bodrero »urgira« razlikacijo teh konvencij. Vladni tiskovni urad teh vesti ni demantiral. Seie, ko se je v Narodni skupščini sami pričelo o tem govoriti, je vstal dr. Ninčič in izjavil, da gospod Bodrero ni urgiral... To je mogel dr. Ninčič smelo storiti, ker tako globoko se nismo padli, da bi ga g. Bodrero postavil na laž.

Da je italijansko poslanstvo zelo pazljivo spremljalo potek razprave direktno in indirektno (ker je imelo na vseh straneh svoje »zaupečke«) je jasno. Šlo pa je še mnogo dalje.

Ko je hrvatski republikanec dr. Buč izrekel nekoliko fraz o Italijanih, ka-

kršne se v ostalem pogosto čujejo na italijanski strani, in sicer na merodajni o nas in drugih Slovanih, je italijansko poslanstvo poslalo naši vladi verbalno noto, v kateri je odločno zahtevalo najobširnejše zadoščenje. Tu je prepoten- ca šla tako daleč, da je italijansko poslanstvo označilo celo ukrepe, ki jih je treba podvzeti, namreč, da se mora dr. Buč izključiti iz Narodne skupščine.

Kakor znano je takoj po govoru doktor Buča vstal predsednik vlade Uzunović in zavrnil nekatere njegove izjave. Takoj je to storil tudi minister doktor Ninčič, predsednik skupščine pa je pozval govornika k redu.

Vse to pa ni bilo dosti gg. Italijanom. Sledila je verbalna nota.

Zato je minister dr. Ninčič ponovno ostro zavrnil Bučev govor, podpredsednik Narodne skupščine dr. Subotić pa je izjavil, da bo iz stenografskega protokola pustil črtati žaljive izjave o Italiji. Tak ukrep še ni bil v našem parlamentu nikdar storjen. Poslovnik dopušča tako korekturo samo v slučaju, ako so napadeni tuji javni organi in predstavniki. A še potem mora na protest dotičnega poslanca o tem odločiti Narodna skupščina.

K tem informacijam pristavlja za-

grebška »Riječ«, da nima niti najmanjšega razloga, da bi jim ne verjela dobesedno. Obstoji namreč cela vrsta ukrepov, ki jih je naša vlada servilno izvrševala na zahtevo Italijanov. Spomniti se je treba samo nečuvne drznosti, ko je lani bilo od italijanske strani ob priliki poseta našega kralja v Dalmaciji predlagano, naj spremlja našega kralja italijansko brodograd. Očitno je, da bi naj s tem prišel do izraza in priznanja nekakšen protektorat Italije, ki s svojim brodogradom štiti »vazalnega vladarja«. Ker ni do tega došlo, je italijanski tisk kakor na mig prekinil poročanje o potovanju našega kralja. »Riječ« tudi opozarja, kako se sedaj ešofirajo klerikalci, da bi izkoristili ljubljanski spopad in dosegli razpust Orjuna, kakor to zahteva g. Bodrero.

Radičevske brutalnosti pri poštni upravi

Že nekaj časa razsajajo radičevci in radikali tudi po poštnem resortu v Sloveniji. Sistematično preganjajo odlične uradnike samo zato, ker so pristajali nacionalne in napredne stranke SDS. Krivice, ki so se v zadnjem času izvršile v področju ljubljanske poštne direkcije, napolnjujejo morda inicijatorji s sladko zavestjo, da so udarjeni pristaji SDS. A ti ljudje se ne zavedajo, da je z njimi udarjena tudi ambicija in službena vnaema celokupnega korektnega uradništva. Najprvo so radičevci pod patronanco g. Puclja dali odstraniti iz direkcije nekaj uradnikov, ki so bili sicer v svoji službi izvrstni, a se režimovcem kot odločni pristaji SDS niso dopadli. Prišlo se je protežiranje gotovih elementov, ki so se pretvarjali, da so zvesti pristaji g. Puclja (kar seveda niso bili nikdar), a so pravilno spekulirali na najvišjo obeh slovenskih gg. Radičev... No, vsaka stvar en čas trpi in zadoščenje za krivice, ki se dajo popraviti, ne bo izostalo.

Mnogo bolj žalostno poglavje pa tvorijo upokojitve starejših uradnikov, ki raznim prištelcem režima niso po godu. Naravnost nečuvne skandal so brzoglavne upokojitve nekaterih starejših poštih uradnikov, ki so zvesto služili dolgo službeno dobo in katerih znanje, izkušnje ter vestnost bi bili danes poštni upravi bolj potrebni, nego v normalnih časih. Take može radičevsko-radikalni režim brzoglavno meče iz uradov ter jim na to upravi azijski način izreka priznanje države za dolgoletno zvesto in zaslužno službovanje! V to žalostno poglavje spadata predvsem dva karakteristična slučaja. Poštna direkcija v Ljubljani je lani upravni- ka ljubljanske pošte g. Kurenta izrecno prosila, naj še ne vložijo prošnje za upokojitev, ker ga neobhodno potrebuje. Pa so prišli gospodje od RR in čez noč je bil g. Kurent na najbrutalnejši način poginjal v pokoji! Ko tako delajo z najodličnejše kvalificiranimi uradniki, pa si upajo trdit, da hočejo popraviti slabo upravo! Ista usoda, kakor g. Kurenta, je zadnje dni zadela celjskega poštnega upravnika g. Mirnika. Tudi njemu so radičevci izrekli državno priznanje z nasilno upokojitvijo. A to še ni vse. Dosedaj je vsaka vlada varovala vsaj nekaj respekta pred zakonom s tem, da je izpraznila mesta razpisala. Radičevci se tudi tu figo brigajo za pravice uradništva. Obe zgoraj omenjeni mesti sta bili oddani brez razpisa. Zasluge za vse to imajo očitno slovenski radičevski agenti, kajti zagrebški radičevci so bili v podobnem slučaju toliko pošteni ali boljše rečeno previdni, da niso preprečili korektnega razpisa izpraznjenih mest. Zgodil se je tam celo čudež, da je bil po razpisu imenovan za upravnika zagrebške glavne pošte neradičev- vec, ker je bila njegova kvalifikacija daleko najboljša! V Ljubljani pa se radičevci in razni radikalski, intriganti, ki se skrivajo za razne »grupe« tako, da nikdar ne veš ali so z Zupaničem, Hribarjem ali celo Ravniharjem, sistematično trudijo, da bi uradništvo popolnoma demoralizirali ter mu dokazali, da službena vnaema in korektnost v državnem in nacionalnem ter strokovnem oziru ni nič, temveč da je vse

le protekcija enega ali drugega teh političnih pritlikavcev, ki so vsled slučajne politične konstelacije prišli za trenotek do veljave, a jih bo sprememba situacije zopet vrгла nazaj pod mizo, kamor spadajo.

Sedaj čujemo, da pripravljajo podobne brutalne upokojitve še nekaterim starejšim zaslužnim poštnim uradnikom, katerih mesta hočejo zopet oddati brez razpisa. Mi svarimo pravčasno. Razni intriganti, ki špekulirajo, da bodo na ta način prišli na toplo, naj se prav nič ne varajo. Brez pardona se jih bo pomedilo in z vsjo ostroščjo se bo izvršil obračun s sistemom, ki so ga tudi na pošti uvedli radičevci in slovenski radikali!

Politične beležke

Pribečevićev shodi in klerikalci

Svetozar Pribečević prireja po vseh pokrajnah naše države javne shode, ki se jih udeležujejo tisoči, naši klerikalci, ki pravilo, da so ljudska stranka, pa zborujejo z desetmisi pri župniščih za zapetimi vrati. Dr. Korošec se sam še ni upal prirediti javnega zbora v Ljubljani, kjer je bil izvoljen za poslanca. Pribečević pa je govoril v Ljubljani pred meseci pred več tisoč zborovalci, ki so ga nosili po zasneženih ljubljanskih ulicah na rokav. Pribečević je govoril v Mediki pred več kot tri tisoč ljudmi, — klerikalni listi so pisali, da so bili to samo učitelji in uradniki, — dr. Korošec pa menda v svojem življenju ni videl Belokrajne. Pribečević hodi neprestano med ljudstvo, ki ga povsod navdušeno sprejema, klerikalni poslanci z dr. Korošcem na čelu se ne upajo pred narod, ker mu nima- lo kaj povedati in se boje njegove sodbe. In vendar ni ničesar slabega, kar bi še ne ostali klerikalci »batnaš« in »dranu« Pribečeviću! Ni čudno, da bodo klerikalci in sorodne jim elemente Pribečević shodi in da se »Slovenec« spodbika nad njimi. Pa bo že ostalo kljub vsemu tako, kakor je. Na Pribečevićeve shode bodo še nadalje hodili ljudje, klerikalni poslanci pa se bodo še naprej do prihodnjih volitev skrivali pred ljudsko sodbo. Na Pribečevićev shodi: oduševljenje, vzorci, cveče, narod, ko- lo, petje in — vsesplošno zabavljanje proti klerikalni in radičevski politiki, ako že govorimo v »Slovenčevem« slogu, med njegovi nasprotniki pa splošna potrošnost in zavist. Tako je tudi prav. Več si ne želimo.

Kaj je s protikorupcijskimi shodi ožje opozicije?

Ko je ožja opozicija priredila v Ljubljani takozvani protikorupcijski shod, smo ugotovili, da je dr. Korošec samo zato zvalil voditelje ožje opozicije v Ljubljano, da bi z njihovo pomočjo dvignil svoj propadli politični ugled med ljubljanskim prebivalstvom, med katerim si sam ne upa prirediti javnega shoda. »Slovenec« nas je (seveda!) zaradi tega opsoval, češ da s to trditvijo nastopamo proti pobujanju korupcije, za njim pa so ostali klerikalni listi začeli napadati samostojne demokrate, da so zagovorniki korupcije. Slovenske ljubljanske škofov organ naznanil, da je ljubljanski škof takorekč prvi akt velikanske protikorupcijske akcije med narodom in klerikalci so naštevati, kako pojde ožja opozicija iz Ljubljane v Zagreb, pa v Split, Beograd, Subotico, Novi Sad, Sarajevo, Skopje... Isto so napovedovali cenjeni govorniki v Unioni. A glej! Unionski shod je bil prvi in zadnji, dasi za prirejanje ta-

kih shodov tudi drugod danes ni prav nič manj razlogov kakor takrat. Iz tega jasno sledi, da je bil unionski shod v resnici to, za kar smo ga označili, namreč agitacijska prireditelj klerikalne stranke in ne protikorupcijski zbor. Voditelji ožje opozicije so se pustili potegniti od dr. Korošca v Ljubljano, da se mu pomagali reševati razpadajočo klerikalno stranko in to je bil ves namen unionskega shoda. Uspeha pa seve-

da tudi tu ni. Javnosti danes vidi jasno, da jo je dr. Korošec samo izigral za svojo strankarsko politiko in efekt je ta, da se dr. Korošec danes še manj upa sam pred svoje volilce nego pred unionsko komedijo. Da klerikalci nimajo več veselja prirejevati protikorupcijske shode je v ostalem tudi sicer zelo umljivo, odkar so začele neprijetne interpelacije radi delovanja gospodov klerikalnih ministrov.

Nov moment v prenegovni krizi

Z ozirom na pomirljivo stališče lastnikov rudnikov v Yorkshiru si je vlada pridržala prosto roko glede končne odločitve o osemurnem delovniku. — Ogromno število brezposelnih. — Nakup inozemskega premoga.

London, 7. julija. Brez. Nocoj je nastal v vprašanju podaljšanja delovnega časa prek- oret. Lastniki rudnikov v Yorkshiru so naslovili na ministrskega predsednika pismo, v katerem izjavljajo, da so pripravili uravnavati rudarske meze po vzoru drugih prenegovnikov, akoravno ni v tem okraju gospodarski položaj ugoden. Lastni- ki pripominjajo, da bodo vse storili, da se odpravijo ovire za končni sprejem podaljšanja delovnika.

Z ozirom na to pismo je vlada spre- menila svoje stališče in zakonski načrt o podaljšanju delovnika bo v kratkem zopet stavljen na dnevni red zbornice. V zgornji zbornici bo lord Cecil izrazil zadovoljstvo vlade s pomirljivim tonom pisma. Vlada meni, da so lastniki prenegovnikov okraja Yorkshira pravilno ravnali, ko so se po- redili ravanju svojih kolegov.

London, 7. julija. Brez. Ker so se rudarji v okraju Yorkshiru izjavili proti mezinim pogojem lastnikov prenegovnikov, je vlada stavila zakonski načrt tik pred končnim sprejemom v zgornji zbornici z dnevnega reda. Vlada in ministri predsednik, ki se je tudi osebno zelo eksponiral za povoljno rešitev rudarskega spora, se čutila vezana, zagotoviti korektno postopanje lastnikov kakor tudi rudarjev v vprašanju, ki bi iz- virali iz eventualne uvedbe osemurnega delovnika. Vlada želi, da se nespornam radi rudarskih plač v okraju Yorkshiru reši, preden parlament končno odobri po- daljšanje delovnega časa, ki bo postal zakon najbrže prihodnji tork. To se zgodi edino- le v slučaju, ako bodo lastniki prenegovni-

kov upoštevali vladne želje. Plače so sicer za prve tri mesece zadovoljive za rudarje, toda pozneje ne odgovarjajo pravi višini, ker pomenjajo občno znižanje v primeri s plačami pred stavko in z ozirom na po- daljšanje delovnega časa.

London, 7. julija. s. Reuterjev urad po- roča: Z ozirom na spremembo vladne poli- tike glede zakonskega osnutka o osemurnem delovniku v prenegovni industriji, je jasno, da si hoče vlada pridržati prosto roko. V tem primeru bo lahko ponovno re- vidirala svoje stališče, če bo gotovo, da mezne postavke, ki jih bodo lastniki rud- ulkov v katerikoli prenegovnem okraju predlagali, ne bodo najvišje, ki jih more sploh plačati. Vladne stranke so podvzle v prid rudarjev korake, in nadaljuje svo- je prizadevanje. V ostalem je število brez- poselnih brez onih, ki stavekajo v prenegov- ni industriji, doseglo 1.688.600 ljudi, to je 8858 več, kot v prejšnjem tednu.

London, 7. julija. Brez. Nocoj se je vršila v spodnji zbornici debata o predlaganem kreditu treh milijonov funtov za nakup in- ozemskega premoga. Philip Lister Cunliffe je izjavil, da mora vlada storiti vse, da se ohranijo življenjske prometne žile države. Radi tega je vlada upravičena, da nakupi v to svrhu poljubno množico premoga, ki se bo prodalja konsumentom. Dohodki prodaje se bodo uporabili v krije dovoljenega kre- dita. Vladni nakupi premoga nimajo nika- kega namena, da izpodrinejo privatne tr- govece s premogom. Do 1. maja so privatne firme nakupile 1.200.000 ton inozemskega premoga.

Priključitvena propaganda

d Dunaj, 7. julija.

Predsednik nemške zbornice Loebe je imel včeraj kot predsednik berlinske- ga načelstva avstrijsko-nemške ljudske zveze predavanje o vprašanju zdru- žitve Nemčije in Avstrije. Predsednik Loebe je med drugim dejal, da ima to gi- banje dva glavna momenta, namreč narodni in gospodarski. Gibanje za zdru- žitev obeh držav se predvsem opira na načelo samoodločbe narodov. Se- veda tudi ni prezreti gospodarski mo- ment, ki je eden glavnih. Pri vprašanju združitve se ne sme govoriti o aneksiji. Zakaj oba dela istega naroda sta ope- tovano in pri vsaki priliki pokazala trd- no in svobodno voljo, da se združita v eno državo.

Nasprotniki pripisujejo Nemcem, da imajo vedno revanžo v mislih. Proti te- mu je najboljšo sredstvo popolna enako- pravnost Nemcev z ostalimi narodi Ev- rope. Da ne bo napetosti med narodi in da se že v naprej odstranijo vsi povodi za konflikte, je treba gospodarske ob- mejne okope vedno bolj znižati in omo- gočati vedno boljše in zivalnejše kup- cijske zveze med narodi. Vojna je ustvarila 107.000 kilometrov novih mej v Evropi z vsemi slabimi stranmi carinskih mej. Te slabe strani mirovnih pogodb se morajo odstraniti. Dejstvo je, da Angleži ne nasprotujejo več tako ze- lo združitvi Nemčije in Avstrije. To se vidi iz pisave »Timesov« in »Daily Chronicle«, ki sta že začela v druga- nem duhu razpravljati o združitvenem problemu. »Daily Chronicle« je napisal, da postane po vstopu Nemčije v Dru- štvo narodov združitve Avstrije in Nemčije veliki politični problem Evro- pe, »Times« pa pravijo: »Ako Nemčija in Avstrija ane more izvesti združitve v eno državo, ki jo mirovna pogodba formalno prepoveduje, kdo jima more preprečiti, da ne bi izvedli enotnosti po- šte, prometa, šolstva, carine, valute in prava?« Poslušalci so na koncu burno ploskali izvajanjem predsednika Loe- beja.

Priprave za finančni Locarno?

London, 7. julija. s. Obisku predsednika državne banke dr. Schachta, ki se vrši isto- časno z bivanjem predsednika angleške banke in Federal Reserve banke na franco- ski rivieri, pripisujejo v londonskih finan- nih krogih velik pomen. Diplomatski dopis- nik »Daily Telegraph« spravlja obisk dr. Schachta v zvezo z zadnjimi Briandovimi razgovori z nemškimi poslankom v. Hö- schom. Počakati je treba, ali bodo nemške banke hotele kot uslugo za francoske poli- tične koncesije v Porenju absorbirati del obligacij državnih železnic ali ugodnostnih akcij v prid Francije. V gotovih krogih upa- jo, da bodo bivši zavezniki Francije prepu- stili svoj del državnorožniških obligacij bodisi v celoti ali deloma Franciji kot po- sojilo. Po listu »Morningpost« se nagibajo v finančnih krogih vedno bolj nazoru, da bi bilo lažje izvesti stabilizacijo raznih va- lut pod avspicijami velebank.

Preorijentacija sovjetske politike v Aziji

London, 7. julija. s. »Reuter« poroča iz Tokija, da je sovjetski poslanik Kopp od- potoval danes v Moskvo, kjer namerava ostati dva meseca na dopustu. Menijo, da je glavni namen njegovega potovanja udeležba na konferenci vodilnih sovjetskih krogov, ki se bodo bavili z dosedanjimi neuspehi ruske politike v Aziji.

Portugalska diktatura

Diktator Gomez da Costa o svojem programu.

Lizbona, 7. julija. d. Ministrski predse- dnik Gomez da Costa je imel z inozemski- mi novinarji razgovor, v katerem je dejal med drugim, da grede njegova stremjenja za tem, da se vzpostavi v državi urejene razmere in varnost. Zato ostane izjemno stanje na Portugalskem toliko časa v velja- vi, dokler ne pride zopet do popolnega re- da in miru in se zagotovi močna vlada. O končnovladni ustavi naj portugalski narod kasneje odloči sam. Tudi naj voli sam svojega državnega poglavarja. Zakaj ministrski predsednik se smatra le za po- verjenika portugalskega naroda in ne služ- nobeni stranki, temveč le državi. Zato tudi ne bo spremenil dosedanje oblike države. Da Costa ne pozna vprašanja »republika ali država?«, ampak le republiko, za čije blagor vedno deluje z vsemi svojimi moč- mi. Predsednik vlade pa nikakor ne izklju- čuje, da se ustava kasneje lahko spremeni. Parlamentarni sistem je povzročil na Por- tugalskem toliko gorja, da si nihče več ne želi njegovega povratka. Vlada se bavi z načrtom uvedbe dvoje novih zbornic, od katerih obsega ena oblastva, druga pa sta- nove. Tudi o tem vprašanju naj se kasneje narod sam odloči.

Pomirjenje v Avstriji

Dunaj, 7. julija. s. Parlamentarna kriza je danes nekoliko odnehala, ker je prosvetni minister dr. Rintelen poslal županu Seitzu kot načelniku socialnodemokratske parla- mentarne frakcije pismo, v katerem ga va- bi k pogajanjem za razčiščenje obstoječih nesporazumljenj. Govori se, da bo prišlo tekom teh pogajanj doslošnega kompro- misa med večinskimi strankami in social- nimi demokrati.

Nove nevihte na Gornjem Avstrijskem

Linz, 7. julija. k. Nad Gornjo Avstrijo je divjala včeraj zopet velika nevihta, ki je divjala posebno v okraju Mühl. V Prager- tenu so morali gasilci ob 2. ponoči prebudi- ti prebivalstvo s trobljenjem, ker je reka Feldaist silno naraščala. Živino je bilo tre- ba na več krajih reševati z vrvmi iz blevec. Tudi škoda, ki jo je napravilo neurje na poljskih nasadih pri Hellenbergu, je zelo velika. Živino so rešili le s težavo. Ceste je odnesla voda do kamenite podlage. Voda je jemala cele vozove, naložene s senom.

MORAVČE. Dne 20. junija je priredila tukajšnja podružnica Jugoslovenske Matice prav lepo uspešno prireditelje v prostorih gos- tiline pri Kavki. Pri veselic je najprej na- stopil združen pevski zbor; zapel je pod vodstvom šolskega upravitelja Jadransko morje, Slovenec, Srb, Hrvat in nežno pesem »O mraku«. Nato je govoril odposlanec oblastnega odbora prof. dr. Rumpel o spo- trih in nalogah Jugoslovenske Matice. Ori- sal je v živih barvah uprlejenje in bedo naših neosvobojenih bratov v Primorju in Korutanu ter končal s pozivom, naj nam bodo ti naši neodrešeni bratje vedno v mi- slih in v srcu. Ta lep in temperamenten go- vor je globoko odmeval v srcu vseh nav- zožnih in govornik je žel navdušen po- hvalo. Nato so domači dištantni vizorili krat- ko enodeljano »Dobrodošlo«, nakar se je ob zvokih domače godbe razvila prijetna, ne- prisiljena zabava. Smeha in dobička željni so se zabavali ob ribolovu in američan- skem zaporu. Prireditelj se je končala s prav dobrim moralnim uspehom. Tudi gmo- tni uspeh je dovoljen, a bi bil vsekakor ve- liko ugodnejši, da smo imeli lepše vreme. Hvala vsem, ki so nam pripomogli do le- pega uspeha.

Naši kraji in ljudje

S kongresa Udruženja gledaliških igralcev

V «Maneži» v Beogradu je bil v torek zaključen tridnevni kongres Udruženja gledaliških igralcev v Jugoslaviji, kateremu je predsedoval Ginić iz Beograda, kot podpredsednika pa sta funkcionirala Alojzij Drenovec iz Ljubljane in Čurčić iz Sarajeva. Kongres je brzojavno pozdravil kralja. Pribeževica in Radića.

Po poročilih centralne uprave je referiral kot stalni delegat o ustanovitvi mednarodne unije igralcev, h kateri so pristopile vse države razen Rusije, ki je zahtevala, da vstopijo igralci v tretjo internacionalo.

Na predlog centralne uprave je bilo med splošnim odobranjem soglasno izvoljeno Jugoslovensko novinarsko udruženje in priznanje zaslug za gledališke igralce za častnega člana Udruženja glumcev. Obenem se izroče vsem listom še pismene zahvale.

Zivahna razprava se je razvila o resoluciji na ministra prosvete, v kateri se zahteva vrnitev subvencije potujočim gledališčem, ker je položaj igralcev v teh družbah naravnost obupen. Glede podeljevalne koncesije za potujoča gledališča naj bi ministrstvo poprej zahtevalo Udruženje glumcev, ker je ugotovljeno, da so bile podeljene koncesije osebam, ki ne nudijo nobenega jamstva za osiguranje ansambla, s katerim potujejo, niti ni v teh družbah predpisano število profesionalnih igralcev. Resolucija opozarja dalje na brezobzirno redukcijo, ki je bila izvršena v državnih in oblastnih gledališčih, ter da se z ustanavljanjem številnih in nepotrebnih igralških šol samo ustvarja igralški proletarijat. Kongres je obvestil dalje umetniški oddelek prosvetnega ministrstva, da ustanovi gledališče, ki bo last Udruženja glumcev in bo skrbelo za reducirane igralce. Mandat za izvedbo tega načrta je bil poverjen zagrebški sekciji Udruženja glumcev.

Pri volitvah je bila izvoljena sledeča nova uprava: predsednik Dragutin Gošić, podpredsednik Al. Tucaković, blaginjak Paja Pavlović, tajnik Svet. Milutinović, za člane pa: Dimitrije Ginić, Drag. Sotirović, Boža Nikolić, Jovan Antonijević, Marko Marinković in Bora Stefanović. V nadzorstvo za predsednika Dušan Radenković, za tajnika Milan Marković, za člane: Mika Milanović, Miloje Dostanić in Svet. Filipović.

Kongres učiteljstva meščanskih šol v Sarajevu

Sarajevo, 5. julija. Danes, ob 9. dopoldne, je bil odprt 5. redni kongres učiteljstva meščanskih šol v naši kraljevini. Dnevni red je pripravil glavni odbor že v nedeljo popoldne v posebni seji. Na današnjem dnevnem redu je bilo zborovanje delegatov z raznimi poročili in volitvijo novega upravnega odbora. Delegacijsko zborovanje je otvoril dosedanj predsednik Jos. Kovačević iz Zagreba. Pri volitvah novega upravnega odbora je bil izvoljen ravatelj ženske meščanske šole v Novem Sadu, Mita Diodjević, ki je že od prvega početka med glavnimi delavci za povzdigo meščanskih šol. Med delegacijskim zborovanjem so posetili ostali udeleženci kraljeve preproge, begovo džamijo, staro srbsko cerkev in njen muzej, umetnostno obrtno šolo, tovarno duhana in državni muzej.

Popoldne je bil skupni sestanek v Zuti tabli in je predaval H. Kreševljaković o temi »Postanek in razvoj mesta Sarajeva«. Po predavanju je sledilo razlaganje orientalskega dela mesta.

V sredo, ob 9. dopoldne, bo otvoritev glavnega kongresa s pozdravom, nato predavanje A. Kuliera »Historijski razvitak trgovaških (meščanskih) šol v Bosni i

Kolesa!
samo pri Gorcu!
Palata Ljublj. Kreditne banke

Izpod planine Biokovo

Makarska, 4. julija

Gospod urednik! Niti niste Vi mislili, da boste to brali, niti nisem jaz mislil, da bom pisal to pismo iz Makarske. Le prilike so nanesle, da Vam pošiljam to pošto, ki je zgolj informativna, nikakor ne politična, objektivna, za nobeno ceno simpatizerska, v prvi vrsti pa počitniški glas z našega doljnega Jadrana.

Makarska je prijazno mesto. Leži med Splitom in Dubrovnikom. Nad njo stoji mračno Biokovo, z morske strani jo zapira otoka Brač in Hvar in če se letovišče čar popne proti hercegovski strani, se mu odpre čudovita podoba z divnim razgledom na vse strani morja. Pogled s planin navzdol je tako veličasten, da se ti zdi, kakor bi gledal čudovito podobo gorskega jezera. In vendar si poleg morja!

Podnebje je milo, toplo in prijetno. Z morja prihaja mlačna zračna struja, s planin sveži vzduh tako, da je podnevi vroče, ponoči pa hladno. Kraj torej kakor ustvarjen za letovišče. Nabrežje veliko, pešeno, prostorno in prijetno, baš ustvarjeno za kopanje in solnčenje. Ker šurli iz mesta v morje ležijo v obliki polotoka, je pokrajina naravnost vabljivo kratkočasna. Kdor je bil enkrat tu, se gotovo vrne semkaj, le žal, da se Slovenci raje držimo gornjega Jadrana v Primorju. Kdor pa ustege plačati železnice do Splita, temu priporočam, da pride v Makarsko, naj se o hvali tega kraja prepriča sam in videl bo, da mu ne bo žal, če se je odločil zanj.

Prebivalcev ima Makarska par tisoč. Ceste so lepe, okolica pogozdovana, spretni na vse strani prijetni. V mestu se dobi sadje po izredno nizki ceni in kdor se kapricira na to, ga dobi tudi lahko naravnost pri seljaki na trgu. Stanovanja se dobe (soba povprečno 25 do 30 dinarjev, z eno posteljo seveda) in hrana je na razpolago v par restavracijah, izmed katerih se Slovenci shajajo v »Jadrano«. Menda ni treba povdarjati, da je vino zelo poceni. Stane namreč malo več, kakor pri nas na Slovenskem vodo.

Ker je ni kuhe brez zabele, dovolite še mal dodatke. Danes je imel tukaj šol Stipica Radić. Dva dneva so se Makarčani pripravljali, da bo »seljaški vodja« silajno spreletel in ta moč počaščen. Prišel je snovi Parađa velika. Na gorskih grebenih so goreli ognji in plapolale plamenice, na obali Makarske so pokali možmarji, rakete in žareli v močni razsvetljavi čolni. Vse seveda naročeno. Raz balkona v hotelu, kjer se je Radić ustavil, je visela hrvaška zastava, a klicali so »seljaškom vodji« večinoma otroci... Mislil sem, da pridejo ljudske množice z gora v nedeljo, a glej, zmotil sem se in varal. Danes zjutraj je privozila ladja z otoka Krka. Med temi naročenimi izletniki s par zastavami je bilo več žensk nego moških in spreved, ki je vabil ljudi na zborovanje, je bil nadvse siromašen. Vsega skupaj, z radovednimi letoviščarji vred, je bilo na shodu poleg plaže par sto ljudi in malo je manjkalo, da niso zastave rediteljev na belih pokrilih vseh poslušalcev... toliko jih je bilo, a še ti so polagoma odpadali in na koncu je ostala na zborovanju še peščica sveta.

Shod je bil, stvarno ocenjen, polom in pičli udeležbi primerni so bili tudi govori Radića in tovarišev, ki so v eni uri obrazložili vso svojo »čovečansko« in »hrvaško»

politiko ter jo nato pobrali, odkoder so se preprosto vzeli. Tako je končal Radićev shod ob asistenci bajonetov, a k sreči brez intervencije orožnikov...

Velik požar v Trstu

Trst, 7. julija. Davi ob 7. je izbruhnil požar v prosti luči. V hangarju št. 7 je uničil šest vagonov najfinejšega čaja in 2 vagona igrač. Blago je bilo shranjeno na račun spedijske družbe »Adriatica« in je bilo zavarovano. Požar so pogasili ognjegašci in vojaški oddelki. Celokupna škoda znaša 3 in pol milijona lir. Domneva se, da je bil ogenj podtaknjen iz maščevanja.

Iz poplavljenih krajev

Donava in Sava še vedno naraščata. Novi val Donave je objel v Beždanu več hiš, med njimi tudi novo poslopje sreškega načelnika. V Zmajevcu je voda udrla preko nasipa železniške proge, vsled česar je ustavljen železniški promet v dolžini 17 km. V Kneževih vinogradih so valovi porušili železniško postajo in neko starejšo hišo.

Strahovita so opustošenja na državnem veleposestvu v Belju. Voda je v 48 urah tamkaj preplavila okoli 10.000 katastralnih oravov zemlje in napravila okoli 50 milijonov dinarjev škode. Vasi Vardarac, Lug, Grabovac, Suza in Zmajevac so popolnoma pod vodo. V teh vaseh je porušeno 18 hiš. Ponokod je stala voda do 3 m visoko. Inženjer Jokić in Jovanović sta z nadlovskega požrtvovalnostjo in z lastno iniciativno vodila reševalna dela. Reševala sta v poplavljenih krajih s pomočjo čolnov ljudi, ki so pobegnili na strehe ali pa na dreve. Nad 400 starcev, otrok in žen sta rešila sigurne smrti. Vode so izgledale, kakor morje.

Nikjer se ni videlo kopno. Strahovitemu nalivu je sledilo še divje grmenje in bobnenje. Valovi so bili tako močni, da so ogrožali nad 100 čolnov, v katerih se je nahajalo obupno prebivalstvo. Nad dve uri so čolni veslali, predno so dosegli kopno zemljo. Prispeli so najprej na neki nasip, ki pa je bil tako slab, da bi vsi potniki kmalu popadali v vodo. Z izgradnjo nasipa pri Vardarcu in Kopačevu so rešili propasti več občin, v prvi vrsti Dardo. Pri organiziranju delavne sile je zadel inženjer Jovanović na silne težkoče, ker je bil narod vsled 15 dnevnih naporov in strahu že popolnoma obupen in je deloma odpovedal pokorščino rešilnim naredbam. Moralo je intervenirati orožništvo, vendar pa ni bilo nikjer potrebnih uporabi sile. Prebivalstvo se je končno izkazalo zelo naklonjeno oblastim in njihovim organom, ko so z lastno nevarnostjo reševali življenja in tujo imovino. Na Belju je vse polno mrtvih srn in razne druge divjačine.

Železniški promet med Beogradom in Nišem.

ki je bil radi povodni prekinjen, je sedaj zopet upostavljen. V niškem srezu je poplava porušila 57 hiš, nad 500 pa jih je močno poškodovala. Skupna škoda znaša 9 in pol milijona dinarjev, pri čemer pa še ni vračunana škoda na državnih in samoupravnih poslopih. Pod vodo je bilo preko 3000 ha zemlje. Precej je trpela tudi električna centrala v Nišu, ker je udrla voda in poškodovala stroji. Iz Južne Srbije prihajajo vesti o novih nalivih. V Vraniskem, Kavadarskem in Štipskem srezu je strela ubila mnogo oseb.

Slika o grozovitih povodnjih v osiješki okolici

Upor v novomeški jetnišnici pred sodiščem

Novo mesto, 5. julija. Novo mesto je imelo danes svoje senzacije. Pred senatom okrožnega sodišča je stalo pet obtožencev, ki so se dne 27. junija v jetnišnici uprili, prodrli nasilno iz celice št. 7, skušali osvoboditi tudi znanega dolenskega Čaruga, Ivana Jeketa, in bi morda celo umorili službojočega jetniškega paznika, da ni prišla v pravem času pomoč.

Dne 27. junija sta opravljala stražno službo v jetnišnici novomeškega okrožnega sodišča jetniška paznika Franc Kupec in Fr. Radi, prvi kot ključar, drugi kot vratar. Ko je ključar Franc Kupec ob 19.15 pregledoval hodnike, je začel čuden šum iz celice št. 7, v kateri so bili zaprti delavec Martin Dežman iz Vinega vrha, pekovski pomočnik Andrej Trpinč, potnik Josip Stangel, rudar Alojzij Intihar in lesni manipulant Ivan Mrvar. Da se prepriča, kaj delajo jetniki, je Kupec odprl vrata. V tem trenutku pa so jetniki skočili nanj in ga potegnili v celico. Tam so ga podrli na tla ter mu izrgali iz svežnja ključ za celico št. 10, v kateri se nahaja v preiskovalnem zaporu zloglasni Ivan Jeketa, strah Dolenske. Eden izmed upornikov je odhitel takoj s ključem k Jeketovi celici, da ga osvobodijo, drugi pa je med tem prerezal žice signalne naprave. Pri ruvanju so uporniki opraskali paznika na obrazu, vratu in rokah ter mu izbili iz zgornje čeljusti zob. Situacija je bila zelo kritična in bi jetniki nedvomno premagali paznika in osvobodili tudi Ivana Jeketa. V odločilnem trenutku pa sta začela ropot paznik Franc Radi in strojnik Valentin Kržišnik, ki sta takoj odhitela napadenemu tovarišu Kuku na pomoč s samokresi. Ko so uporniki videli, da prihajata po stopnicah, so izpustili Kukca in se razbežali po hodnikih. Strojnik Val. Kržišnik je s klicem »Roke kvišku!« nameril samokres na upornike, strli njih odpor in jih prisilil, da so se vrnili v celico.

Kaznjenci, ki so stali danes pred senatom, so bili vsi uklenjeni in zavarovani tako, da se niso mogli nikamor ganiti. Vsakega je stražil po en stražnik. Dežman, ki je bil obsoln na dosmrtno ječo, je namreč že enkrat ušel. Dvorana je bila nabito polna in so poslušalci z veliko pozornostjo sledili razvoju zanimive razprave. Vsi obtoženci so svoje delanje več ali manj priznali, pač pa so zvrčali krivdo drug na drugega. Edini so bili vsi le v tem, da sta načrt izdelala Martin Dežman in Andrej Trpinč.

Razprava je trajala dve uri in je končala z obsodbo vseh pet obtožencev na 2 leti ječe. Tako bodo morali sedaj ti nevarni zlikovci poleg svoje dosedanje kazni prestat nati še vsak po dve leti v zaporih in bo imelo torej ljudstvo v dolenskem kotu pred njimi precej časa mir. Vsekakor pa bo ta sodba obenem tudi zelo priporočljiva za vzklonno postopanje, ker sta se Stangel in Mrvar, ki sta bila pri poroti obsodjena na 6 oziroma 8 let, pritožila proti previsoki kazni.

Nevaren žepar

Ljubljana, 7. julija. Naše varnostne oblasti imajo zopet čez glavo posla s preganjanjem in zasledovanjem žepnih tatov, ki ogrožajo potnike v vlakih na naših progah. Zadnje čase se je sicer zdelo, da so ti nadležni in zahrbiti tatinski tipi po večini že iztrebljeni, vendar pa se je izkazalo kmalu, da temu ni tako. Uzmotvič so namreč z dejanji dokazali, da so še vedno tukaj.

Kriminalna kronika ni beležila že nekaj let sem toliko in tako pogostih tatvin, kakor ravno zadnje tedne. Zeparji so se sprili črejšnjega tujeskega prometa, ki je sedaj na naših železnicih ravno najbolj živahen, spravili s vso pretkanostjo na delo. Njihova žetev ni bila slaba. Zelenica in varnostne oblasti so dobile od potnikov nesteto pritožb, tako da so odgovorni faktorji

Samo še danes ob: 4., poi 6., poi 8. in 9. uri briljantna veselo gra

„LYA MARA, nevesta brez moža“

Film veselja, smeha in zabave, v glavnih vlogah dražestna **Lya Mara** in lepi **Erich Kaiser-Titz**.

Mladini neprimerno. — Jutri veliki orijentalški velihim.

Kino „LJUBLJANSKI DVOR“

ji pričel zopet misliti, da je na poslu izredno rafinirana družba. Varnostne odredbe so bile zato poostrene, vendar ni prišlo dalje časa do nikakega pozitivnega rezultata. Tatovi pa so »delali« naprej.

Slednjič se je posrečilo ljubljanski policiji, ki zadnje dni vselejma vendarle dobiti v pest enega najbolj prebrisanih in nevarnih žeparjev — 29letnega Josipa Pavletiča, pristojnega v Italijo in stanujočega v Selski ulici št. 27 v Zagrebu. Prijel je bil v osebnem vlaku, ki prihaja popoldne iz Zagreba, oziroma že med begom zunaj na cesti pred kolodvorom.

V kupeju se je okrog trgovca Jakoba Kranjca iz Cerknice pričelo nenadoma dregati več sumljivih mladih moških. Nakrat je začutil v notranjem žepu suknjice, v katerem je imel listino, tujo roko. Brzo se je okrenil in zapazil, kdo mu je segal v žep. Bil je Pavletič, ki ga je Kranjc kot bi trenil z vso silo udaril z dežnikom ročajem po glavi. V tem hipu so se sumljivi moški okrog Kranjca že razmaknili, ter dali tovarišu priliko za beg. V vagonu je nastal hrup in vpitje ter zmešnjava, ki jo je žepar spretno izrabil, skočil na tla in pobegnil skozi kolodvorsko vežo na cesto. Na bežečega tatu pa so bili med tem že opozorjeni organi mestnega užitinskega urada, ki so skočili za njim, ga končno na Masarykovi cesti zgrabili in izročili stražniku. Detektivski so takoj preiskali ves vlak, da izsledijo še Pavletičeve tovariše, vendar se jim to niso posrečilo.

Pavletič, ki je zabeležen tudi v zagrebški kriminalni razvidnici kot opasen žepar, na noben način ni hotel izdati svojih komplicov. Po večernem zaslišanju na policijski organi pa se trudijo, da spravijo na varno pod streho še ostale glave žeparske družbe.

Pred sodniki

Tineček iz Škofje Loke je zvečer večkrat strašno jezen. Jeseni leta 1924. je tak večer obiskal prijatelja Janeza in ga prosil, naj plača literček vina. Janez je za pomožniknil in Tinečku dejal, da bi že plačal, če mu Tineček prinese vrvi, ki jih imajo sosede povezane pri vseh po kolozid-dvojnikih. Tineček je šel po vrvi in Janez mu je dal 11 Din, pa še četrtinko žganja povzru. Tineček je pograbil steklenico in žganje kopreče izpil, pa zagagal; ukradeni vrvi se mu je zamotala okoli vratu; preplazen je otepal okoli sebe in se prebudit. Za Janezovo kočo je zadremal s steklenico v naročju. Ni bil obesen, a vrvi so zadrignile njegovo prostost, ki jo je naenkrat izgubil. Janez in Tine sta bila v Škofji Loki obsojena, a Tine se je pritožil, pa bo vseeno sedel 1 mesec.

Mlada vdova Cilka iz Ljubljane je sedela v gostilni »Pri mokri gobii in pla kozoček vinca. Cilka je lepa, čvrsta vdova; marsikatero moško oko jo pogleda z dopadanjem. Tedaj sta vstopila dva lovca ženskih src, in sicer gospod Podlasica in gospod Krtolica. Takoj sta sedla k Cilki in vrgla vsak svojo mrežo. Gospod Podlasica je bil spretnjši; kmalu je zaljubljen poljubljil belo roko gospe Cilke, videl njen dragoceni prstan in ga hotel pometi. Ko je imel enkrat prstan na roki, ga ni hotel vrniti, češ, da ne gre s prsta. Sodnija mu je dala v svoji kamrici 14 dni časa, da bo lahko snel pretan, ko nekoliko snubja.

Gustelj je imel v nedeljo dopust. Ker je železnica, ki si ne more vedno privoščiti ure oddiha, je sklenil porabiti nedeljo in šla sta z ženo v Savlje. Tam sta šla v gostilno, si privoščila malico in kozarec vina. Gustelj je naposled jel balinasti. Med drugimi igralci je bil tudi mali Nežke, ki je sicer ubožec pokvarjenih nog, a vendar tudi rad balina; kdo bi mu ne privoščil tega nedolžnega veselja. A Nežke ima, čeprav je majhen, dolge roke. Ker ni mogel za balinanje plačati odškodnine, se je skril v vrtno utico in se udobno vesel. Tedaj je pa zagledal v utici suknjič, kamor ga je obesil Gustelj, ko je šel igrat in Nežke je željno prebrnil žep in našel listino ter v nji 185 Din, ki jih je urno spravil. Potem pa hajd dalje v drugo gostilno. Pozno ponoči je bilo, okoli polnoči, ko je prišel v gostilno na Vodovodni cesti in želez okrepčila, vrgel na mizo kovača in dejal, da ima dovolj denarja. Zdaj se mu čudno zdi, da ima tudi sodnija rada take denarnike, saj ga je pridržala za cel mesec.

Premieri v zagrebškem narodnem gledališču. V petek se je uprizorila prvica Murad-begovičeva drama »Bijesno pseto« z Josipom Pavčičem v vlogi glavne osebe, Petra. Ostale važne vloge so bile poverjene damam Kernisevi, Podgorski, Vavrinu Mihitevi ter gosposdom Maričiču, Sotošku, Nušiču in Petroviću. Režijo je vodil Tito Strozzi, dekoracije pa je izvršil V. M. Uljančič. — V soboto pa je bila premiera operete »Terzina«, skladatelja Oskara Straussa.

Mednarodni glasheni festival v Curihu. V petih koncertih se je predstavilo publiki lepo število najnovejših kompozicij znanih evropskih avtorjev. Posebno uspela so dela skladateljev Zoltana Kodalyja (»Psalmi hungaricus«), že povedo z uspehom izvajani Honnegerjev oratorij »Kralj Davida«, »Litanijs« češkega Nemca Feliksa Petryreka, »Le miroir de Jésus« pred kratkim umrlega francoskega skladatelja Andréja Capletja in kvintet za pihala revolucionarja Schönberga, ki je izzval mnogo glasov za in proti.

Operna kriza v Varšavi. Mesto Varšava se peča z resno mislijo, opustiti operne predstave v prihodnji sezoni. Mestna občina je zahtevala redukcijo opernega orkestra z 78 na 60 moč, čemur se organizacija godbenikov enodušno upira. Ker sporazum ni bil mogoč, je mestna občina odpovedala vsem godbenikom in celokupnemu personalu in je odločena vojevati svoj boj z organizacijo do skrajnosti, pa niasi stane tudi obstoj opere, kajti operni deficit zadnjih let je silno obremenil občinsko blagajno.

Kulturni pregled

Reinhardt v Argentini. Nemški listi pišejo, da se vrše pogajanja med sloviti režiserjem Reinhardtom in zastopniki argentinskega gledališkega konzorcija glede nastopa Reinhardtove trupe v Buenos Airesu v bodoči sezoni. Predstave bi se vršile v teatru Colón, ni pa izključeno, da bi imenovani konzorcij sezidal posebno gledališče za te predstave.

Cecil Sorel v Newyorku. Najznamenitejša francoska dramatična igralka, Cecil Sorel, ki se je pred kratkim poročila z grofom de Ségurjem, se je s svojim možem vkrcala na ladjo »France« za Newyork, kamor je pozvana, da kreira serijo predstav najboljših francoskih del.

Nov Mozartov manuskript. V benediktinskem arhivu v Lambachu (Zg. Avstrijska) je našel muzikolog dr. W. Fischer mladostno Mozartovo delo, sinfonijo v g-duru, v rokopisu, datirano z leta 1767. Mozart je bil rojen l. 1756, in je torej zložil to delo že v svojem enajstem letu.

Puccinijevo posmrtno oporo Turandot bodo izvajali prvič v Nemčiji v Draždanih pod vodstvom dirigenta Fritza Buscha. Nadalje so jo sprejela v svoj repertoar operna gledališča v Buenos Airesu, na Dunaju in v Berlinu.

Razpis muzikalnih nagrad. Filadelfijska glasbena družba »The Musical Found So-

ciety« razpisuje natečaj za najboljša komorna dela (z uporabo treh do osmih instrumentov in neovakalno) z nagradami v skupnem znesku 10.000 dolarjev. Prva nagrada znaša 5000 dolarjev, druga 3000 in tretja 2000. Kot zadnji termin velja 31. december 1927. Vprašanja po informacijah in kompozicije je vposlati na naslov: The Musical Found Society, 407 Sansom Street, Philadelphia, Pa., U. S. A. Natečaja se lahko udeležijo skladatelji vseh navedb z enim ali več deli.

Opereta pod milim nebom v Splitu. Za Ivo Tijardovičovo opereto »Kraljica lepoter se vrše v Splitu velike priprave. Zgradijo nameravajo veliko pozornico na prostoru igrališča v ogromnih dimenzijah. V zboru bo sodelovalo krog sto ljudi, v orkestru 50. solistov in manjših vlog pa bo približno 30. Skupni stroški uprizoritve bodo znašali blizu 150.000 Din. Zbore študirajo trije kapelniki Franič, Plečity in avtor sam. Solisti bodo gđ. Rudica in Šekulin ter gg. Joe Matlošić, Branko Kovačič in Krunoslav Juro. Balet bo znatno povečan z diletantmi. To predstavlja prvi poskus operete pod milim nebom v Splitu.

Slovenske skladbe v Varaždinu. 3. t. m. je izvajalo hrvaško pevsko društvo »Vila« v Varaždinu koncert v dvorani varaždinskega mestnega gledališča. Spored je obsegal

skladbe Lajovica, Grošovića, Adamića, Premrla, Lučiča in Grečanićeva. Koncert je vodil prof. Tomislav Miškulin.

Belgijska velika literarna nagrada v znesku 10.000 frankov je bila letos soglasno dodeljena pisatelju Albertu Giraudu za njegovo delo »Le Concert dans le Musée«.

Nova simfonična dela skladatelja Janáčka. Znameniti češki skladatelj Leoš Janáček je dovršil petdelno »vojaško« simfonijo, ki je doživela pri svojem prvotnem izvajanju pod vodstvom Václava Talicha v Pragi ogromen uspeh. Sedaj dela čili nestor na novi simfoniji, ki bo nosila naslov »Donava«.

Oskar Strausova opereta »Terzina« je bila pravkar izvajana v Zagrebu in je dosegla lep uspeh. Delo je režiral Binički, orkester pa je vodil Jozefovič. Glavne vloge so bile v rokah gg. Mile Popovič-Mosingera, ter gg. Sepca, Grunda, Biničkica in Nučiča.

Odhod tenorista Skupjeweškega iz Zagreba. Ruski tenorist Skupjeweški, ki je celo letošnje gledališko sezono pel tenorske partije v zagrebški operi, odhaja v Berlin. Umetnik se je poslovil od zagrebškega gledališkega občinstva z vlogo Hermana v Čajkovskega »Pikovim delu«.

Univerza za inozemce v Perugiji. Dne 27. julija t. l. se svečano otvori univerza za inozemce (Regia Università italiana per stranieri) v mestu Perugia, ki ima namen širiti poznanje italijanske kulture preteklosti in današnjosti na poljih filozofije, umetnosti in literature. Njen program obsega predavanja italijanskih profesorjev, ki so

Prihod Slovanov v današnja selišča
Prekrasen prizor iz igre predvedene na Stadionu povodom vsesokolskega zleta.

Praga se poslavlja od sokolske armade

Še nekatere podrobnosti iz včerajšnjih veličastnih trenutkov. — Odhod gostov in sokolskih čet. — Neizbrisen vtis sokolskih dni.

re Praga, 7. julija

Vse mesto je še danes pod vtisom včerajšnje triumfalne povorke sokolskih armad, ki je pomenila višek sokolskih svečanosti in je bila naravnost klasičen vzgled sokolske discipline in organizacije. Že na vse zgodaj zjutraj so ogromne množice preplavile mesto. Pogled na to morje glav je bil edinstven. Na vseh obrazih se je opazalo žareče razburjenje, zadovoljstvo, sreča in ponos. Že ob 7. zjutraj je zastajal promet na vseh glavnih križiščih, po vseh ulicah so odmevale godbe in fanfare, napetost prebivalstva je dosegla vrhunec. Ljudstvo je bilo na nekaterih cestah nagneteno kar v 40 vrstah, posamezni trgi podobni ogromnim mravljiščem. Povsod so odmevale pesmi, vzkljanje, neznanosti so si stiskali v roke, si čestitali in se bratili. Gotovo nad milijon ljudi je pozdravljalo sokolsko armado, kakršne še ni videlo nobeno slovansko mesto z entuzijazmom, ki ga sploh ni mogoče opisati.

Ogromno povorko so otvorili Slovaki v slikovitih svojih narodnih nošah, za njimi ruski Sokoli, francoski gimnasti, bolgarski junaki, Poljaki in Amerikanci. Armado slovanskega sokolstva so otvorili jugoslovanski vojaki in Sokoli. Bili smo ponosni na njihove strunne vrste, saj je bila to nedvomno naša najboljša reprezentacija pred očmi cele Evrope. Ulice so se kar tresle gromkega vzkljanja in ovacij jugoslovenom, od vseh strani se je vsipalo nanje cvetje. V odgovor pa so odmevali rezko ponosni trikratni: Zdravo!

Na Staromestski radnici je pričakoval sokolsko armado prezident Masaryk, ob njegovi strani rumunski princ Nikolaj, londonski lord-major, češkoslovaški in jugoslovanski ministri, ves diplomatski zbor v Pragi ter številni drugi visoki dostojanstveniki. Bogenik Jana Husa je bil ves v zelenju. Na trgu so gorele vse obločnice, pred spomenikom pa sta planteli v spomin na Kostnico dve veliki grmadi. Na obeh straneh so stali močni oddelki častne sokolske straže. Čim je sokolska armada se razvrstila na ogromnem trgu okoli spomenika največjega sinu češkega naroda, so zadoneli mogočni akordi husitskega koral. Nakar se je primator Prage dr. Baxa zahvalil Sokolstvu za majestetičen nastop, čestitajoč jim k grandiozni zmagi sokolske ideje in vztrajnega dela. Godba je zasvirala »Kde domov muja«, narod je odkritih glav zapel narodno himno, nakar so bile svečanosti pred Husovim spomenikom zaključene.

Po povorki je bil praški mestni občini poklonjen sokolski dar ob prisotnosti predsednika Masaryka, članov češkoslovaške in jugoslovanske vlade ter inozemskih delegacij.

Popoldne je Sokolstvo na Stadionu z zadnjim nastopom pred vsem svetom znova manifestiralo narodno silo in svojo sposobnost. 200.000 ljudi je bilo zopet zbranih na zletišču, vzkljanje občinstva se je izpremenilo v brezkončne ovacije. Dasi izmučeni od dopoldanske dolgotrajne povorke so izvajali Sokoli vaje z vso svežostjo. Predsednik republike je s solzami v očeh poslušal izjave udanosti in gledal klasične dokaze narodne discipline in celo načelnik češkoslovaškega Sokolstva J. Vaníček, ki je vodil že 6 velikih sokolskih zletov, si je na načelnikem mostu brisal oči, solzne od radosti in ponosa. Lord-major Londona sir Newton mu je izročil imenom glavnega mesta britanskega imperija v dar krasen venec, kar je sprejelo občinstvo z viharim ploskanjem in ovacijami angleškemu narodu.

Kot zaključek popoldanskega nastopa so difilirali jugoslovanski in češkoslovaški vojaški oddelki pred predsednikom Masarykom in je narod pri tej priliki zopet viharno pozdravljaj svojega največjega sodobnika in vzkljal obema armadama.

Zvečer se je vršil v Tyršovem domu banket praških čet na čast Jugoslovenom, kateremu so prisostvovali vsi člani češkoslovaške vlade, jugoslovanski ministri, diplomati in inozemske dele-

gacije, danes pa se je vršil slavnosten banket češkoslovaško-jugoslovenske lige, na katerem so govorili Stěpánek, naš praški poslanik Nešić in prof. Pavlovič.

Popoldne se je vršil slavnosten sprejem pri predsedniku Masaryku.

Ves dan odhajajo danes iz Prage sokolski vlaki, a drugi posebni vlaki odvažajo tisoče gostov in tujcev. Jugoslovansko Sokolstvo je Prago že zapustilo. Na kolodvorih se ponavljajo manifestacije ponosa in zadoščenja nad dnevi, kakršnih Praga še ni videla, ki pa so tudi edinstveni v življenju evropskih narodov.

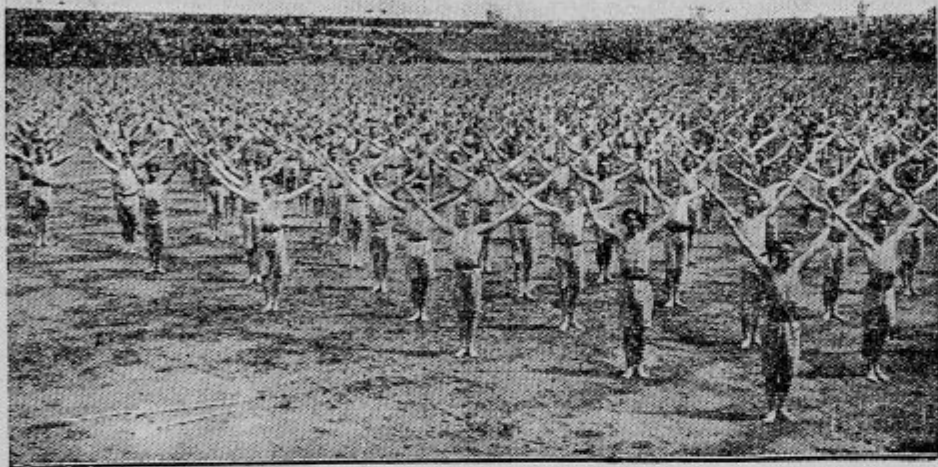
Pozdravni večer tržaškim Slovincem

il Praga, 5. julija

Snoči je priredil poseben odbor — kakor jih je bilo več za slov. goste iz raznih krajev — pozdravni večer slovanskim gostom iz Italije. Krasna dvorana v novi Radio-palači na Fochevi cesti se je ob 9. zvečer napolnila s sokolskimi in slovanskimi gosti iz vseh krajev Evrope. Na odru je igrala godba, potem pa je nastopil tržaški pevski zbor z našimi domačimi in umetnimi pesmami: pevke v belih oblekah z domačimi motivi, pevci v sokolskih krojih. V sijajni akustični dvorani je prišel njihov zbor do polne veljave in občinstvo je bilo očarano od lepe naše pesmi. Goste je v imenu praških prijateljev pozdravil dr. Mandič, ki je povdarjal pomen sokolskega zleta, na katerem se v imenu bratstva shajajo vsi narodi in je nazdravil dr. Wilfanu kot idealnemu borcu za naš narod v Italiji. Občinstvo je sprejelo njegove besede z navdušenim ploskanjem. Nato je govoril viharno pozdravljen dr. Wilfan. Govoril je najprej

slovensko potem hrvaško. Zahvalil se je Čehom-Sokolom za njihovo povabilo in prisrčen sprejem. Povdarjal je pravice narodov do samostojnega življenja. Naš narod v Italiji lojalno vrši svoje dolžnosti in priznava položaj, ki mu ga je določila zgodovina. Odzval se je rad vabilu ČOS, saj je bilo Sokolstvo ona sila, ki je odločala v svetovni vojni in borbi za svobodo narodov. Češki Sokoli-legionarji so se borili na italijanski fronti in pripomogli k skupni zmagi. Zrtvovali so svoje življenje za domovino. Usoda je hotela, da niso narodne države mogle združiti v sebi vseh svojih delov. Dolžnost Evrope je, da tem delom prizna pravico narodnih manjšin. Ideja Sokolstva je ideja bratstva, miru in pravice. Zato smatrajo Slovenci in Hrvati v Italiji to idejo kot nositeljico kulturne humanitete. Govornik apelira na vse narode v Evropi, da v imenu miru in človekoljubja priznajo tem narodnim manjšinam pravice, ki jih določajo večni zakoni. Sedanja evropska kultura je zgrajena na podlagi držav, toda narodi žive svoje življenje in vprašanje držav je vprašanje harmonije med narodi. Kulturna Evropa se mora zavedati svojih dolžnosti do onih svetlin, ki jih ima vsak narod, ki jih sme in mora čuvati, ne da bi pri tem prestopil meje lojalnosti do države, v kateri živi. Tudi naš narod v Italiji ima svoje posebnosti, svojo kulturo, svoje šege in običaje in svoje poštenje in ima pravico do življenja. Zato so njegovi zastopniki prišli v Prago, v glavno mesto države, ki je zaveznica Italije, da tu z drugimi narodi manifestirajo za idejo miru in humanitete. Zahvaljuje se za gostoljubje in ljubezen, s katero je Praga sprejela Slovence in Hrvate iz Italije.

Večer je potekel v radostnem navdušenju in prijateljstvu med češkim občinstvom in našimi gosti.

Proste vaje naraščaja

Porast števila čeških Sokolov od 1866. do 1925.

Iz življenja in sveta

Nemec o pomenu vojne s plini

Profesor kemije Haber, ki je med vojno vodil fabrikacijo strupenih plinov, je zadnjič govoril na konferenci nemške sekcije interparlamentarne unije o uporabi strupenih plinov v bodočih vojnah. Dejal je, da pripisuje široko javnost, pa tudi merodajni krogi strupenim plinom daleko preveliko vlogo v moderni vojni. »Vpliv plinov je predvsem moralnega značaja, in edini večji uspeh, ki ga morejo doseči strupeni plini, je panika med prebivalstvom. Število vsled plinov v svetovni vojni umrlih ljudi je zelo majhno, zlasti če ga primerjamo s številom onih, ki so padli kot žrtev topov in mitraljez. Isto kar velja za preteklo vojno, smemo trditi tudi za bodočo vojno.»

»Če bo prepovedano uporabljati v vojni strupene pline,« je nadaljeval profesor Haber, »smemo biti mi Nemci zadovoljni. Ne samo iz ozirov humanitarnosti, nego tudi spričo dejstva, da so na področju plina, da se tako izrazim, drugi narodi daleč pred nami.»

»Sicer pa,« je zaključil Haber, »ni strašna samo vojna s plini, mnogo strašnejša bo bodoča vojna z letali, ki ne bodo prizanesla ne otrokom ne ženam. In to vojno bi bilo treba v prvi vrsti pobijati, pobijati z vsemi sredstvi.»

Neslišni glasovi

Amerikanski fizik prof. Wood, ki sedaj deluje v Londonu, je zaslovel že med vojno. Duhovito je izbral v boju proti nemškim podmornicam nevidne ultravijoličaste žarke. Rešil je tedaj marsikako karavano trgovskih ladij s svojim izumom, z nevidno ultravijoličasto svetilko. Namesčena na urnem torpedolovcu, ki je vodil ladje, je ta svetilka ostala neopazena od sovražnika, zato pa so jo dobro videli mornarji ostalih parnikov karavane, in sicer skozi posebno kukalo, v katerem se je nahajala leča iz kremenjaka in svetlika-jočega fosforescirajočega zunanjega stekla.

Po nevidni luči je zdaj dosegel Wood velikanski uspeh z neslišnimi glasovi, kratkimi zvočnimi valovi, ki trajajo manjše od 36 tisočinke sekunde in ki niso več dostopni za človeško uho. Woodove valove rodi isti zagonetni kremenjak. Izpostavljeni vrtilnemu toku začno kremenčevi kristali doneti. Če se zviša jakost toka, postanejo zračni valovi krajši in končno neslišni za človeško uho. Imajo pa lastnost, ki dovoli, da z lahkoto ugotovimo njihovo navzočnost. Sirijo se namreč kakor žarki na vse strani in so torej nasprotni navadnim radiovalovom. Če vtaknemo v vodo, skozi katero gredo kremenčevi valovi, prst, začutimo vboj kakor s šivanko. Ribe umrú, če jih srečajo ti valovi.

Wood ugotavlja, da nudi ta lastnost kremenjaka imenitno sredstvo za pobijanje bakterij. Neslišni glasovi bodo postali v kratkem najzanesljivejše sredstvo za razkuževanje.

Plemeniti plesalci

Francoski aristokrati so se že davno sprijaznili z bogatimi židinjami in Američankami kot nevestami in sinahami. Dolarji in šterlingi so pozlatili marsikak že propadajoči grb. Zadnje čase pa nekako ni več povpraševanja po grofjih in knežjih naslovih. Denar je postal ošaben, ker se zaveda, da blišči tudi brez besedice »de«. Obubožanim aristokratom preostaja torej samo njih zunanost, finesa, izbrana lepota, ki so jo ustvarila stoletja.

Umetnost, ostati vedno duhoviti in lep, umetnost, kako nositi klobuk in obleko, se ne da kupiti za noben denar. Konjerejci in vrtnarji vedo, kako težko je plemeniti pasmo; in to velja tudi za ljudi. Znanost o podedovanju, eugenika, je pribila, da morajo vsaj tri pokolenja uživati brezskrbno življenje brez težkega posla, da dobe potomci lepo oblikovane noge in roke! Slišali ste morda tudi o bogatem Amerikancu, ki je občudoval kakor baržun nežne, enakomerne travnike v angleških starinskih graščinskih parkih. Imel je doma umetne skale in vodopade, zbral je najdragocenejše cvetke in drevesa, a ni mogel izvesti iz tal lepe svilene trave. Ponudil je torej angleškemu vrtnarju visoko nagrado, če mu izda svojo strokovno tajnost. »All right«, je odgovoril vrtnar, »to je zelo enostavno: pognojite travnik pomladi, postržite travo dvakrat na teden, polivajte jo dvakrat dnevno, storite to redno tekom tristo let in imeli boste ravno tak park, kakor je naš.«

Mladi francoski aristokrati, ki jih je zadela povojna kriza, izrabljajo sedaj svoje zadnje premoženje, svojo fineso, in sicer v plesu. Niti diplomatska služba, niti tajništvo v ministertvu jim ne nudi toliko zaslužka. Za večer v dancingu, za par ur pri čajanki v velikem hotelu zasluži angažiran plemenitaš 200 do 300 frankov. Seveda ni prijetno dvoriti vsak večer stari in pobarvanim Angležinjam ali muhastim Američankam, toda zaslužek je le zaslužek, saj po devetdeset frankov mesečno ne zasluži niti najvišji uradnik. Še francoski ministri zaslužijo jedva po 60.000 frankov letno, torej dvakrat manj kakor plemeniti plesalci. Čim znamenitejše prednike ima mladi plesalec, tem lažje dobi službo v najdražjih hotelih v Parizu in na Rivijeri, kjer plešejo letos

podnevi in ponoči, na umetnih drsališčih, v dvoranah, na morskem obrežju in celo v plitkem morju v plavalnih kostumih. To je zadnja letošnja moda, katere pa niso posebno veseli — godci!

Plačani plemenitaški plesalec je postal junak modernih romanov in dram. V znani letošnji igri »Benjamin Cremer« nastopa kot glavna oseba mlad docent filozofije, plemenitaš, pri katerem so zmigale noge nad glavo. Ta »upokojeni« učenjak filozofski utemeljuje izpremembo svojega poklica s tem, da nudi ples poleg večjega zaslužka tudi več duševnega užitka kakor znanost. Duša uživa pri plesu bolj, kakor pri suhoparnem modrovanju. Nobena filozofska šola ne uči toliko veseja do življenja, kakor boston ali twostep. »Plešem, torej živim«, konča junak svojo izpoved s potvorjenimi rekami čestitljivega Descartesa.

Tudi stari Paul Bourget zaključuje sedaj svoja dolgoletna popisovanja sijajnih salonov z novim romanom »Plesalec iz dobrih krogov«, kjer slika tragiko zadnjega potomca slavne rodbine, v vojni odlikovanega junaka, ki konča v tangu in foxtrothu. Aristokratska lahkomiselnost in brezskrbnost mu ne nudi druge rešitve. »Saj se itak vrtil zemlja, pa se zavrtimo še mi!« Tako zaključuje Bourgetov junak marki Neureaillle svoje filozofsko in življenjsko dognanje.

Nemoderna obleka

Ko se je pariški kardinal Dubois peljal v vlak proti Cherbourgu, da se vkrcna na ladjo, ki ga popelje na evharistični kongres v Chicago, se je poleg njega vsedel v kupé pesnica grofica de Noailles. Kardinal, ki uživa sloves enega izmed najliberalnejših cerkvenih knezov, je damo vljudo pozdravil in se začel pomenkovati z njo. Tekom pogovora se je izkazalo, da potuje tudi grofica v Chicago. In tedaj ji je kardinal šaljivo pripomnil:

»Če vidim, da bodo v Chicagu zastopane vse vrste obleke.«

»Res je, Vaša eminenca,« je promptno odvrnila pesnica, »samo vaša ni več v modi.«

Najmodernejše klobuke

je založila tvrdka Drago Schwab, Ljubljana.

Gospode opozarjamo na izredno lepe in neverjetno poceni izbere.

Amerika se topi v zlatu

Zakladni departmet Zedinjenih držav se malone dobesedno pogreza v zlato. Pravkar je vlada zopet kasirala ogromne vsote denarja: nad 500 milijonov dolarjev (28 milijard Din) je bilo zadnje tri mesece vplačanih na dohodnini (income-tax).

Razen tega je dospelo v Ameriko okoli 100 milijonov dolarjev, ki jih je plačalo deset evropskih držav na račun vojnega dolga. Od te vsote je nad polovico izplačala Anglija (67.950.000 dolarjev), Italija 5 milijonov, ostalo pa je odpadlo na Češkoslovaško, Finsko, Estonko, Madžarsko, Poljsko, Litvo, Rumunijo in Latvijo, ki so sorazmerno svojim dolgovom prispevale v ameriško blagajno.

Spriču tolikega pritoka denarja so v Ameriki resno začeli razpravljati o vprašanju: Kam z denarjem? Finančni minister Mellon je predlagal, da se vzame iz prometa za 333 milijonov dolarjev zakladnih obveznic s kratkim rokom, ki jih je izdalo finančno ministertvo. Poleg tega namerava vlada, kakor povzemamo iz ameriških listov, na novo znižati dohodninski davek.

Ruska študentska zgodba

Nikolaj Konev se je nedavno na zborovanju komunistične omladine seznanil z Nito Riolinovo. Oba sta študirala. Nikolaj na »Rabfaku« (delavski fakulteti, Nita pa je bila vpisana na pravni fakulteti moskovske univerze. Ker je ona imela prijazno sobico, on pa je bil brezdomec, se je preselil k njej in je čez teden dni dobil potrdilo, da je Nitin zakonski mož.

Toda zakonska sreča ni trajala dolgo. Nita je izvohala, da Nikolaj lazi za drugimi. Vrgla ga je torej še tisti večer iz stanovanja in se dala ločiti. Nikolaj, ki ni našel novega pribežališča, se je vrnil in prosil odpuščenja. Toda Nita je ostala neizprosna.

Cez teden dni je Nikola vnovič prišel ves premražen in obupan in je zapretel: »Ako me ne sprejmeš nazaj pod streho, ti odgriznem nos in iztisnem oči!« V tem kritičnem momentu se oglasi telefon. Nita vsa razburjena pohiti k slušalu in v strahu pojasni kličočemu, nekemu tovarišu s fakultete, da jo Nikola ogroža. A Nikola ji iztrga slušalo in pojasni: »Saj je vse le šala! Saj vendar Niti ne morem storiti žalega, ker jo imam preveč radi!«

In je položil slušalo na telefon ter stopil k Niti z besedami: »Samo se poljub za slovo!« ... Divje jo je zgrabil za glavo, ji odgriznil nos in svoj desni palec tako brutalno vtisnil v njeno oko, da se je izlilo ...

Te dni se je pred moskovskim tribunalom vršila obravnava. Sodniki so v izredni meri upoštevali, da je bil Nikolaj obupan in brez doma in so ga obsodili samo na eno leto ječe.

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Toda Erik ni odgovoril... Nič drugega ni bilo slišati razen vode, ki je naraščala... Zdaj nama je bila že do kolen!...

»Kristina! Kristina! Voda se dviga! Zdaj nama je že do kolen!« je kričal g. de Chagny.

Kristina ni odgovorila... Slišala se je samo naraščajoča voda.

Smrtna tišina v sosednji sobi... Nikogar ni bilo, nikogar, da bi zaprl pipo! Nikogar, da bi obrnil škorpiona!

Ostala sva sama v temi s črno, mrzlo vodo, ki naju je objemala, se vzpenjala višje in višje! Erik! Erik! Kristina! Kristina!

Zdaj nama je že izpodnašalo noge in zgrabil naju je nepremagljiv vrtinec. Voda se je sukala z nama in zadevala sva se ob črna zrcala in se odbijala od njih... Kričala sva nad vrtincem iz vsega grla...

Ali umreva tu? Ali se utopiva v mučilnici?... Tega nisem še nikoli videl. V času »rožnih ur« v Mazenderanu mi Erik tega ni nikoli pokazal skozi nevidno okence!... Erik! Erik! Rešil sem ti življenje! Spomni se!... Bil si obsojen na smrt!... Umreti bi bil moral!... Jaz pa sem ti odprl vrata v življenje!... Erik!...

Vrta sva se v vodi liki razbita barka!...

Naenkrat pa sem zagrabil za debelo železnega drevesa!... Polkal sem g. de Chagnyja... in oba sva se prišla za vejo železnega drevesa...

In voda narašča neprestano!

Joj, joj! Spomnite se! Koliko je prostora med vejo železnega drevesa in stropom zrcalne stene?... Skušajte se spomniti!...

Morda se voda le ustavi... Glej, zdi se mi, da je že obstala!... Ne! Ne! Groza!... Plavajva! Plavajva!... Najine plavajoče roke se zapletajo; dušiva se!... Zadevava se drug ob drugega v črni vodi.

Z muko dihava črni zrak nad črno vodo... zrak, ki beži, ki ga slišiva, kako uhaja nad glavo skozi kdo ve kakšno prezračevalno napravo... Oj, vrtiva se, vrtiva, vrtiva, dokler ne najdeva zračnega ustja... Vsesala bova svoja usta k zračnemu ustju... Toda moči

79

so me zapuščale, skušal sem se oprijeti zidovja! Joj, kako gladke so zrcalne stene, kako polne pod mojimi iščočimi prsti... Še vedno se vrtiva!... Pogrezava se!... Poslednji napori!... Poslednji krik! Erik!... Kristina!... Lukluk, lukluk, lukluk!... Lukluk na dnu črne vode... Lukluk v ušesih!... In zdelo se mi je, preden sem sem popolnoma zgubil zavest, da čujem sredi luklukanja: »Sodi!... Sodi!... Imate kaj sodov na prodaj?«

XXVII.

Konec fantomove ljubezni.

Tukaj se konča pisana izpoved, ki mi jo je izročil Perzijec. Čeprav se je zdelo, da iz njunega strašnega položaja ni bilo drugega izhoda nego smrt, je vendar rešila g. de Chagnyja in tovariša brezmejnega požrtvovalnosti Kristine Daaé. Vse nadaljnje podrobnosti zgodbe sem izvedel iz ust samega daroga.

Ko sem ga posetil, je še vedno živel v svojem stanovanju v Rivalski ulici nasproti Tuilerij. Bil je jako bolan in le moji vnemi poročevalca-zgodovinarja, stoječega v službi resnice, se je končno posrečilo pregovoriti Perzijca, da je še enkrat preživel z menoj celo neverjetno dramo. Stregel mu je še vedno stari, zvesti sluga Darij, ki me je odvedel predenj. Daroga me je sprejel v kotu ob oknu, ki je držalo na vrt. Sedel je na širokem naslanjaču, skušajoč vzravnati zdaj že sključeno telo, ki je še vedno izdajalo nekoč lepega moža. Naš Perzijec je imel še iste čudovite oči, njegov ubog obraz pa je bil zelo utrujen. Dal si je popolnoma obriti glavo, ki jo je navadno pokrival z astrahansko kučmo. Obleden je bil v preprosto ohlapno suknjo z dolgimi rokavi. Med pripovedovanjem je prav rad vrtel palce, njegov duh pa je ostal popolnoma čil in bister.

Nekdanjih strahot se ni mogel spomniti, ne da bi ga spreletela mrzlica. Zato sem le v drobtinah spravil iz njega konec te čudne zgodbe. Včasih je šele po dolgih prošnjah odgovarjal na moja vprašanja, semtertja pa so ga spomini tako prevzeli, da je kar sam od sebe s čudovito točnostjo orisal grozno Erikovo podobo in strašne ure, ki sta jih z g. de Chagnyjem preživel v jezerskem bivališču.

Morali bi videti, kako je trepetal, ko mi je opisoval svoje prebujenje v vznemirjajoči polsenci sobe Ludovika - Filipa... po borbi z... Poslušajte konec te strašne zgodbe, kakor mi jo je sam pripovedoval v dopolnitev svoje pismene izpovedi:

Ko je daroga odprl oči, je videl, da leži vznak v postelji... G. de Chagny je ležal na divanu zraven omare z ogledalom. Nad njima sta bdela angelj in hudobni duh...

Po prevarah in iluzijah v mučilnici se je zdelo, da je bila natančnost meščanskih podrobnosti te tihe sobice samo novo slepilo za možgane predrznega smrtnika, ki je zablodil v to kraljestvo strahote. Ta postelja z obliko čolna, ti stoli iz povoščenega mahagonovca, ta predalčnik, vse te kljuke in ključavnice iz medi, skrbnost, s katero so bili četverokotniki čipk razpeti po hrbitih naslanjačev, stenska ura in navidez tako nedolžni skrinjici z vsake strani kamina... končno ta polica, obložena s školjkami, z rdečimi blazinicami za šivanke in igle, s čolnički iz bisernice in z ogromnim novejim jajcem... vse to diskretno razsvetljeno s svetiljko, postavljeno na enonožno, okroglo mizico... vse to na dno Opernih kleti nanešeno meščansko pohištvo, ki se je odlikovalo po gniljivi gospodinski grdosti... vse to je bolj begalo domišljijo kakor vse prestane fantazmagorije.

Zato se je v tem stariškem, snažnem in skrbno urejenem okviru tem strašneje odražala senca človeka z masko. Sklonila se je Perzijcu na uho in mu rekla s tihim glasom:

»Je že bolje, daroga?... Ali gledaš moje pohištvo?... To je vse, kar mi je ostalo po ubogi, bedni materi!...

Dejal mu je še to in ono, česar pa se daroga ni več spominjal. Natančno pa je ostalo Perzijcu v spominu — tako čudna se mu je zdela ta okolnost — da je med celo to vizijo v sobi Ludovika-Filipa govoril samo Erik. Kristina Daaé ni izpregovorila besedice; hodila je neslišno in liki usmiljena sestra, ki je zaobljubila molččnost... je prinesla v skodelici zdaj krepilne pijače... zdaj kadečega se čaja... Človek z masko ji je jemal skodelico iz rok in jo podajal Perzijcu.

G. de Chagny pa je spal...

Dr. Ivan Jenko
ne ordinira
do začetka avgusta.

Odlikovane Tovarne
E. Frette e C.
Monza
(Italia)

Tkanine Prtenine Perflo

Oprema za dom za nevesto

Dobave za hotele, restavracije in zdravilišča

OBRNITI SE NA PODRUŽNICO v TRSTU
VIA MAZZINI, 30

Za žejo
najboljši pravi Maršnerovi šumeči limonadni bonboni v pastiljah kakor pred vojno. — Pol litra dobre limonade za 1 Din se dobi povsod. 5344

Glavna zaloga:
JOS. VITEK, Ljubljana.
Sv. Petra cesta 13.

Valetrgovina tekstilne stroke
išče
za čim skorajšnji nastop zanesljivega **saldakontista**

ki je nemškega dopisovanja in stenografije popolnoma vešč. 5342

Ponudbe pod broj „Za 8926“ na Publicitas d. d., Zgreb, Gundulićeva ulica 11.

Družabnik se sprejme k dobro idočemu, dobičkanosnemu industrijskemu podjetju v svrhu razširjenja obrata. Ponudbe pod „Din 500.000“ na upravo „Jutra“. 5323 a

ANTON POGRZNER:
SVETNIK
Roma Prva Potiska

Broš. Din 40—, platno Din 56—

Naroča se pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ulica 54

FOTO-ATELJE
ANT. URŠIČ
(V HISI TRGOVSKE BANKE)
VHOD IZ FRANČISKANSKE UL. 10/II. 4926

L. Mikuš 144
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih pallo
Stari dežniki se nanovo preoblecijo.

Pohištvo

elegantno v formi
najfinejše v kvaliteti
zmerno v ceni
priporoča

A. AMANN, Tržič,
tovarna pohištva. 70a

Trgovina perila
HED. ŠARC, Ljubljana
Selenburgova ulica 5.

Prevzemanje oprem za neveste od priproste do najfinejše izvršbe.

Zaloga platna vseh širin, šifon, kretton, cefir, namizni prti in serviete, brisalke, žepni robci, nogavice, kopalne obleke, plašče. 102 a

Ugodni nakup šifona od Din 17— dalje.
Perje in puh. Prašnica in likalnica.

Reform
steklenice
za konzerviranje sadja in povrtnin v vseh velikostih ter vse druge pritlikline in Zupančev knjigo: Konzerviranje sadja in povrtnin ima v zalogi trdka

Lovro Petovar, Ivanjkevc.
151-a Ceniki se pošljejo na zahtevo

OSEBNI avtomobili

PRAGA VIII. 35 k. s., s 6 sedeži, močno tapciran, na novo lakiran, s Bosch elektr. lučjo, v najboljšem stanju, cena 45.000 Din.

PUCH VIII. 38 k. s., s 6 sedeži, elektr. razsvetljava Bosch, v prav dobrem stanju cena 55.000 Din.

DAIMLER, 42 k. s., s 6 sedeži, pokrito karoserijo, v dobrem stanju, sposoben za prevažanje gostov v kopalnice in poitnikov iz postaje, s karbidno lučjo, 22.000 Din. Avtomobili se lahko ogledajo v **tovarni cementsa v Zidanem mostu.** 104 a

KUHAR

prvovrsten, za francosko in zunanjo kuhinjo se sprejme lakoj v hotelu **BALKAN v BEOGRADU**

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli povodom smrti naše nepozabne hčerke, sestre

Slavice Pavlin

dijakinje 7. raz. mariborske gimnazije se tem potom vsem najpriskrbeje zahvalujemo. 5353

V Mariboru, 7. julija 1926.
Globoko žalujoča rodbina **Pavlin.**

TRGOVSKI SOTRUDNIK

kavcije zmožen, kot prva moč v veliko špecerijsko trgovino se sprejme.

Cenj. ponudbe z navedbo kavcije in dose-danjega službovanja je poslati pod „Agilen“ na podružnico „Jutra“ Maribor. 5352 a

Specijalna mehanična delavnica

za popravo pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev kakor tudi registrirnih blagajn — Razne tipke in pisave za pisalne stroje vseh sistemov spremenim po naročilu in vzorcu. Tehnična znamenja

LUD. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6. 271

telefon št. 980

telefon št. 980

POSLOVODJA

za špecijalno trgovino za gospode v Ljubljani se išče. Predpogoj perfekten aranžer.

Naslov pove uprava „JUTRA“. 5319 a

Oglas.

Vojaška uprava razpolaga z večjo količino konjskega gnoja in bi ga zamenjala za seno in slamo. — Interesenti naj se zgledajo v Intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ali pa v komandi 32. artilerijskega polka v Mariboru.

Pozor, industrijalci!

V bližini Ljubljane na razpolago do 50 KS po najnižji ceni, event. s pripadajočim tovarniškim poslojem.

Ponudbe pod „Izredna prilika“ na upravo „Jutra“. 5289 a

RAZGLAS.

Krajni šolski svet v Crni razpisuje natečaj o oddaji gradbenih del (prizidkov) pri obstoječi osnovni šoli v Crni.

Zadevni načrti so razgrnjeni v občinski pisarni v Crni vsak dan od 8. do 12. ure in se dobijo istotam vsi pripomočki in vsa pojasnila za ponudbe proti plačilu 100 Din. Ponudniki morajo vložiti odnosno vposlati svoje ponudbe krajnemu šolskemu svetu v Crni v zapečatenem kuvertu z napisom „Ponudnik N. N., ponudba za zgradbo prizidkov pri osnovni šoli v Crni“ najpozneje do 17. julija t. l. ob 10. uri dop.

Skupna stavbena svota znaša okroglo Din 970.000. Krajni šolski svet si pridržuje pravico oddati delo brez ozira na višino ponujene vsote.

O izidu natečaja se bodo ponudniki po komisijonelnem pregledu vseh ponudb obvestili pismeno.

Krajni šolski svet v Crni pri Prevaljah,
dne 5. julija 1926 5311 a

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic

Brzotvorni
Hipotekarna
v Ljubljani

(prej Kranjska deželna banka)

izvršuje vse bančne
posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakovrstne kredite in predjume. Nakup in prodaja valut in deviz.